

Vlaanderen
is open ruimte

Catalogus **AGROMILIEU-EN KLIMAATSTEUN**

**VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ**

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling
Europa investeert
in zijn platteland

VLM.be
VLAANDEREN.be\PDPO

V.U.
Vlaamse Landmaatschappij
Toon Denys
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel

Redactie: Vlaamse Landmaatschappij

April 2019

Uit deze catalogus kunnen geen rechten geput worden. Deze catalogus is geen regelgevende tekst en bevat bijgevolg geen bindende bepalingen. Het is de discretionaire bevoegdheid van gemeenten of provinciebesturen om deze maatregelenpakketten om te zetten in reglementen.

INHOUD

INLEIDING	5
1 Aanbevelingen voor het inzetten van de 17 maatregelenpakketten	6
1.1 Goedkeuren van een aanvraag	6
1.1.1 Landbouwgrond	6
1.1.2 De minimissteun	6
1.2 Controle uitvoering maatregelen	7
1.3 Uitbetalen van de vergoedingen	7
1.4 Rapporteren aan VLM	7
2 Overzicht agromilieu- en klimaatsteun.....	8
2.1 BOTANISCH BEHEER	9
2.1.1 Beheerovereenkomsten VLM	9
Ontwikkeling soortenrijk grasland (BOTB1)	9
Instandhouding soortenrijk grasland (BOTB2)	10
2.1.2 Maatregelenpakketten lokale besturen	11
Botanisch beheer akkerland (BOTB3)	11
Aanleg en onderhoud botanisch waardevolle grasland (BOTB4)	12
2.2 SOORTENBESCHERMING	14
2.2.1 Beheerovereenkomsten VLM	14
Uitstel maaidatum 22 juni (SB1)	14
Uitstel beweidingsdatum 20 mei (SB2)	15
Standweide 15 juni (SB3)	16
Kuikenweide (SB4)	17
Aanleg of onderhoud vluchtstrook (SB5)	18
Faunavoedselgewas (SB6)	19
Aanleg en onderhoud faunastrook (SB7)	20
Onderhoud faunastrook (SB8)	22
Aanleg en onderhoud faunastrook plus (SB9)	24
Onderhoud faunastrook plus (SB10)	26
Luzernestrook vogelakker (SB11)	28
Graskruidenstrook vogelakker (SB12)	30
Luzernestrook hamster (SB13)	32
Hamstervriendelijke nateelt (SB14)	34
2.2.2 Maatregelenpakketten lokale besturen	35
Omzetten van akkerland in meerjarig grasland en maaien (SB15)	35
Omzetten van akkerland in meerjarig grasland en beweiden (SB16)	36
Nestbescherming weidevogels (SB17)	37
Leeuwerikvlakjes (SB18)	38
Bloemrijke graanstroken (SB19)	39
Graanstroken (SB20)	40
Faunastrook spontane evolutie (SB21)	41
Winterstoppel (SB22)	42
Aanleg en onderhoud ecologische verbindingstrook (SB23)	43
2.3 BODEMBEHEER	45
2.3.1 Beheerovereenkomsten VLM	45
Aanleg of onderhoud erosiestrook (BODB1)	45
Aanleg en onderhoud erosiedam uit plantaardig materiaal (stobalen) (BODB2)	46
Aanleg en onderhoud strategisch gelegen grasland (BODB3)	47
2.4 PERCEELSRANDENBEHEER	48
2.4.1 Beheerovereenkomsten VLM	48
Aanleg of onderhoud bufferstrook 15 juni (PRB1)	48
Aanleg en onderhoud bloemenstrook (PRB2)	50
2.4.2 Maatregelenpakketten lokale besturen	51
Bufferstrook spontane evolutie (PRB3)	51
Aanleg of onderhoud bufferstrook milieu (PRB4)	52
2.5 KLEINE LANDSCHAPSELEMENTEN	53
2.5.1 Beheerovereenkomsten VLM	53
Onderhoud haag (KLE1)	53
Onderhoud kaphaag (KLE2)	54
Onderhoud (struweel)heg (KLE3)	55
Onderhoud houtkant (KLE4)	56

	Omvormingsbeheer houtkant (KLE5)	57
	Onderhoud houtsingel (KLE6)	58
	Onderhoud knotbomenrij (KLE7)	59
2.5.2	Provincies en gemeenten	60
	Onderhoud hoogstamboomgaard (KLE8)	60
	Onderhoud Struweelkant (KLE9)	61
	Onderhoud poel (KLE10)	62
2.6	WATERBEHEER	63
2.6.1	Beheerovereenkomsten VLM	63
	Waterkwaliteit (WA1)	63
2.6.2	Maatregelenpakketten lokale besturen	65
	Regelen stuwtjes (WA2)	65
2.7	NATURA 2000	66
2.7.1	Beheerovereenkomsten VLM	66
	Fosfaat uitmijnen (IHD1)	66
	Verminderde bemesting bouwland (100 % reductie) (IHD2)	67
	Verminderde bemesting grasland (100 % reductie) (IHD3)	68
3	Meer informatie.....	69
4	BIJLAGEN	70
4.1.1	Bijlage 1: kwetsbare elementen perceelsrandenbeheer	70
4.1.2	Bijlage 2: soortenlijst haag	73
4.1.3	Bijlage 3: soortenlijst kaphaag	74
4.1.4	Bijlage 4: soortenlijst heg	76
4.1.5	Bijlage 5: soortenlijst houtkant	77
4.1.6	Bijlage 6: soortenlijst houtsingel	78
4.1.7	Bijlage 7: soortenlijst knotbomen	79
4.1.8	Bijlage 8: soortenlijst hoogstamboomgaard	80

INLEIDING

Landbouwers kunnen extra inspanningen doen voor milieu, natuur en biodiversiteit, en daarvoor beheerovereenkomsten sluiten met de Vlaamse Landmaatschappij. Aanvullend op de beheerovereenkomsten, geven ook een aantal gemeenten en provincies gelijksoortige subsidies aan landbouwers en andere grondgebruikers.

Het doel van deze catalogus is het aanbod van subsidies in Vlaanderen in kaart te brengen en te stroomlijnen. De catalogus omvat 49 maatregelen en bijhorende vergoedingen voor het verlenen van agromilieu- en klimaatsteun¹ aan grondgebruikers die vrijwillig maatregelen uitvoeren die goed zijn voor het milieu, het landschap en het klimaat: enerzijds alle **beheerovereenkomsten** die landbouwers momenteel kunnen sluiten met de VLM (Vlaamse overheid), en anderzijds **17 maatregelenpakketten**. Gemeenten en provincies kunnen die 17 maatregelenpakketten, als aanvulling op de beheerovereenkomsten, inzetten via eigen financiering.

De beheerovereenkomsten² van de VLM zijn opgenomen in het Vlaams programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO) en kunnen hierdoor rekenen op Europese cofinanciering. Enkel actieve landbouwers kunnen beheerovereenkomsten sluiten met de VLM. Alle informatie over de beheerovereenkomsten kunt u ook vinden op [< thema's < beheerovereenkomsten](http://www.vlm.be).

De 17 maatregelenpakketten uit de catalogus die geen deel uitmaken van het PDPO, moeten beschouwd worden als een aanvulling op de beheerovereenkomsten. Die pakketten kunnen provincies en gemeenten sluiten met landbouwers en met andere grondgebruikers, en staan in de catalogus in een lichtgroene achtergrond.

De catalogus is een opsomming van veelvoorkomende maatregelen. Ze zijn uitgewerkt in de vorm van maatregelenpakketten en opgedeeld in 8 thema's: botanisch beheer, soortenbescherming (fauna), bodembeheer, perceelsrandenbeheer (bufferen), kleine landschapselementen, waterbeheer en Natura 2000.

We geven enkele aanbevelingen mee aan gemeenten en provincies die de 17 maatregelenpakketten willen inzetten. Zo is het de bedoeling dat provincies en gemeenten die gebruik maken van de 17 maatregelenpakketten in de catalogus, die instellen onder de-minimissteun. U leest daar meer over in punt 2 'aanbevelingen voor het inzetten van de 17 maatregelenpakketten'.

Het gebruik van de maatregelenpakketten en bijhorende vergoedingen zoals voorgesteld in deze catalogus kan niet afgedwongen worden, maar verdient wel aanbeveling. Lokale besturen die een nieuwe regeling voor subsidies willen instellen, kunnen de 17 maatregelen uit de catalogus als richtlijn gebruiken. Gemeenten en provincies met bestaande subsidiereglementen voor vergelijkbare maatregelen, bevelen we aan om die in de mate van het mogelijke aan te passen aan de voorwaarden en vergoedingen uit de catalogus.

We hopen alvast dat deze catalogus kan bijdragen aan het harmoniseren en stroomlijnen van subsidieregelingen voor deze maatregelen in Vlaanderen. Veel leesplezier!

¹ De catalogus beperkt zich tot maatregelen die kaderen binnen de Europese definitie van 'agromilieu- en klimaatsteun'¹. Het gaat om steun die gericht is op het behoud en de bevordering landbouwpraktijken die een positieve bijdrage leveren tot het milieu en het klimaat. De steun wordt verleend aan landbouwers, groepen van landbouwers of andere grondgebruikers die op vrijwillige basis agromilieu- en klimaatverbintenissen¹ op landbouwgrond aangaan.

² Voor deze maatregelen is het [Besluit van de Vlaamse regering inzake beheerovereenkomsten](#) van toepassing, en het bijbehorende [ministerieel besluit](#).

1 AANBEVELINGEN VOOR HET INZETTEN VAN DE 17 MAATREGELENPAKKETTEN

Gemeenten en provincies die aanvullende subsidies willen geven kunnen vanaf nu gebruik maken van de kant-en klare maatregelenpakketten en bijhorende vergoedingen uit deze catalogus. Het verdient aanbeveling voorafgaand af te wegen of de gewenste resultaten kunnen behaald worden via de inzet van de VLM beheerovereenkomsten. Als dat niet mogelijk is, kan teruggevallen worden op één of meerdere van de 17 maatregelenpakketten. Lokale besturen moeten dan een subsidiebesluit op maken en publiceren met de gewenste maatregelenpakketten. In de overeenkomsten die de gemeente of provincie vervolgens sluit met een begunstigde, wordt best een paragraaf opgenomen die vermeldt dat de begunstigde toestemming verleent om bepaalde gegevens over te maken aan de Vlaamse Landmaatschappij (zie 2.4 -rapportering aan VLM)

1.1 GOEDKEUREN VAN EEN AANVRAAG

Als een grondgebruiker een aanvraag indient voor het inzetten van een maatregelenpakket op een bepaald perceel, beslist de provincie of gemeente of ze die aanvraag goedkeurt.

Op het moment van de aanvraag, dus voorafgaand aan de uitvoering van de maatregel, moet voldaan zijn aan alle instapvoorwaarden (zie '3 overzicht agromilieu – en klimaatsteun, waar per maatregel de instapvoorwaarden vermeld worden). De provincie/gemeente beslist zelf hoe die instapvoorwaarden best geverifieerd worden.

1.1.1 Landbouwgrond

Een instapvoorwaarde die geldt voor alle maatregelenpakketten, is dat de **maatregelen uitgevoerd worden op landbouwgrond**. De gebruiker hoeft daarvoor geen actieve landbouwer te zijn (en een minimumniveau aan inkomsten uit landbouwactiviteiten halen), maar het moet wel gaan om percelen bouwland of grasland of blijvende teelten (sierteelt, fruitteelt) waarop een minimumactiviteit wordt verricht (maaïen, begrazen). Particuliere siertuinen, gazon, erf, openbaar domein (park, plantsoen of ander openbaar groen), wegbermen, kampeerterreinen, sportvelden, enz. komen niet in aanmerking voor maatregelen uit de catalogus.

1.1.2 De minimissteun

Tenzij de aanvrager een particulier is, valt de subsidie onder de minimissteun³.

Dat betekent dat het maximaal toegekende bedrag per landbouwonderneming het plafond van 20.000 euro niet mag overschrijden over een periode van 3 belastingjaren. Daarvoor kan best gewerkt worden met een verklaring op eer die de begunstigde landbouwer moet ondertekenen. [Daarvoor kan dit sjabloon gebruikt worden.](#)

Hoewel de regels m.b.t. de-minimis enkel van toepassing zijn voor ondernemingen die goederen op de markt brengen, wordt voorgesteld dit formulier standaard door elke begunstigde te laten invullen

³ [Meer info over de minimissteun](#)

en ondertekenen, ook door particulieren. Het vergt meer tijd om na te gaan of een begunstigde al dan niet onder de noemer 'onderneming' valt, dan om te vragen om het formulier te ondertekenen.

1.2 CONTROLE UITVOERING MAATREGELEN

De controle op het correct uitvoeren van de maatregelen is de verantwoordelijkheid van de gemeente/provincie. Voor agromilieuklimaatsteun is het aanbevolen om jaarlijks een steekproef van begunstigten ter plaatse te controleren, op een weloverwogen controletijdstip. Als vastgesteld wordt dat bepaalde voorwaarden niet correct zijn nageleefd, wordt de vergoeding voor dat jaar proportioneel verlaagd, niet uitbetaald of teruggevorderd.

1.3 UITBETALEN VAN DE VERGOEDINGEN

Het berekenen en uitbetalen van de vergoedingen, inclusief verlagingen of terugvorderingen als gevolg van vaststellingen bij controles, is de verantwoordelijkheid van de gemeente/provincie.

1.4 RAPPORTEREN AAN VLM

In het kader van de de-minimisregeling en met het oog op het beheer van de catalogus, vraagt de VLM dat gemeenten/provincies jaarlijks bepaalde gegevens doorgeven over de ingestelde steunregelingen en uitbetaalde bedragen per gemeente/provincie.

[Het sjabloon voor de rapportering vindt u hier.](#)

De ingevulde tabellen over de uitgevoerde betalingen in het voorbije kalenderjaar N worden jaarlijks bezorgd aan beheerovereenkomsten@vlm.be, tegen eind februari N+1.

Daarom wordt in de overeenkomsten die gesloten worden met elke begunstigde een paragraaf opgenomen waarbij de begunstigde toestemming verleent om bepaalde gegevens over te maken aan de Vlaamse Landmaatschappij.

2 OVERZICHT AGROMILIEU- EN KLIMAATSTEUN

De beheerovereenkomsten en maatregelenpakketten worden opgedeeld in 8 thema's: botanisch beheer, soortenbescherming (fauna), bodembeheer, perceelsrandenbeheer (bufferen), kleine landschapselementen, waterbeheer en Natura 2000.

Voor alle pakketten werd volgende informatie opgenomen:

- a) Naam van het pakket + code
- b) Korte omschrijving van de doelstelling
- c) Bevoegde instantie: voor ieder pakket wordt aangegeven door wie het kan aangeboden worden (VLM en/of andere instanties: gemeente, provincies...)
- d) Basishoudingen: dat zijn wettelijke verplichtingen die sowieso nageleefd moeten worden. Aangezien die wettelijk verplicht zijn, kunnen daarvoor geen subsidies verleend worden
- e) Instapvoorwaarden: hieraan moet voldaan zijn in het jaar van de aanvraag en tijdens de looptijd van de overeenkomst
- f) Verbintenisvoorwaarden: die voorwaarden zijn de acties die tijdens de looptijd moeten uitgevoerd worden en die de basis vormen voor het berekenen van de beheervergoeding en het toekennen en betalen van de steun
- g) Subsidiabele kosten: bestaan afhankelijk van het pakket uit jaarlijkse opbrengstderving, uitgespaarde kosten, extra kosten, transactiekosten
- h) Steunbedrag: Voor de maatregelenpakketten die de gemeenten en provincies kunnen inzetten, worden altijd twee bedragen vermeld: een (hoger) bedrag voor landbouwers, en een bedrag voor andere grondgebruikers. Voor landbouwers wordt ook het onderdeel 'opbrengstderving' vergoed, daarom ligt het bedrag voor landbouwers iets hoger. In de catalogus is daarom steeds verduidelijkt welke (maximale) vergoeding mogelijk is per beheerpakket in functie van de doelgroep.

2.1 BOTANISCH BEHEER

2.1.1 Beheerovereenkomsten VLM

Titel	Ontwikkeling soortenrijk grasland (BOTB1)
Doelstelling	Soortenrijke graslanden ontwikkelen door geen meststoffen, bodemverbeteraars en bestrijdingsmiddelen te gebruiken en een aangepast maaai- en/of beweidingsregime toe te passen op basis van het advies van een deskundige.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een actieve landbouwer • Het perceel is gelegen in een beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Het perceel is grasland • Een deskundige bepaalt voor de start van de overeenkomst het vegetatietype als een grassenmix of dominant stadium, en legt het beheer vast
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het grasland is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • Het grasland wordt beheerd volgens het advies van de deskundige • Behoudens het maaibeheer/beweidingsregime, geen enkele andere activiteit op het perceel uitvoeren • Geen meststoffen en bodemverbeteraars toedienen, met uitzondering van bemesting door beweiden indien toegestaan • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken • De maaidata per perceel noteren in het register
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • uitgespaarde kosten: ○ bemesting kunstmest ○ gewasbescherming • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	881 EUR/ha

Titel	Instandhouding soortenrijk grasland (BOTB2)
Doelstelling	Soortenrijke graslanden in stand houden door geen meststoffen, andere bodemverbeteraars en bestrijdingsmiddelen te gebruiken en een aangepast maai- en/of beweidingsregime toe te passen op basis van een advies van een deskundige.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel is grasland • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Een deskundige bepaalt voor de start van de overeenkomst het vegetatietype als een graskruidenmix, bloemrijk grasland of schraalland, en legt het beheer vast
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het grasland is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • Het grasland wordt beheerd volgens het advies van de deskundige • Behoudens het maaibeheer/beweidingsregime, geen enkele andere activiteit op het perceel uitvoeren • Geen meststoffen en bodemverbeteraars toedienen, met uitzondering van bemesting door beweiden indien toegestaan • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken • De maaidata van het perceel noteren in het register
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • uitgespaarde kosten: ○ bemesting kunstmest ○ gewasbescherming • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	1174 EUR/ha

2.1.2 Maatregelenpakketten lokale besturen

Titel	Botanisch beheer akkerland (BOTB3)
Doelstelling	De ontwikkeling van akkerkruiden bevorderen door een extensief gebruik van akkers
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	\
Instapvoorwaarden	• Het perceel is landbouwgrond • Het perceel is in gebruik als akkerland en wordt jaarlijks bewerkt
Verbintenisvoorwaarden	• De akker is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De teelt van maïs is niet toegelaten • Er wordt op het perceel een vruchtwisseling toegepast met ten minste eenmaal om de twee jaar een graangewas en ten minste eenmaal om de zes jaar een vlinderbloemig gewas • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken • Op het perceel mag meststof worden aangebracht tot maximaal 50% van de geldende bemestingsnorm (bij voorkeur stalmest van rundvee) • Het aanbrengen van mengmest op het perceel is alleen toegestaan in de periode van 1 april tot en met 31 augustus
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Uitgespaarde kosten: besparing kunstmest • Extra kosten • Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 860 EUR/ha Andere grondgebruikers: 402 EUR/ha

Titel	Aanleg en onderhoud botanisch waardevolle grasrand (BOTB4)
Doelstelling	Soortenrijke grasranden ontwikkelen door geen meststoffen, bodemverbeteraars en bestrijdingsmiddelen te gebruiken en een aangepast maaibeheer toe te passen. Zo wordt ook habitat gecreëerd voor aan het landbouwlandschap verbonden faunasoorten.
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	• Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) • Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan
Instapvoorwaarden	• Het perceel is landbouwgrond • Het perceel is bouwland of grasland • De gemiddelde breedte van de grasstrook schommelt tussen 6 en 18 meter
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De grasstrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • Indien aangelegd op bouwland: de strook inzaaien voor 31 mei van het eerste werkjaar • De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter • Indien inzaaien nodig, de strook inzaaien met een goedgekeurd gras(kruiden)mengsel • De factuur van het zaaizaad en het zaaizaadetiket bijhouden • De bestaande strook behouden, als het perceel grasland is • De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen • Ofwel de strook jaarlijks maaien vanaf 15 juni. Na de eerste maaibeurt is een tweede maaibeurt toegestaan. • Ofwel de strook jaarlijks maaien vanaf 15 juni en een tweede keer vanaf 1 september • Het maaisel moet afgevoerd worden. Klepelen is niet toegestaan. • Behoudens het maaibeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • uitgespaarde kosten: ○ bemesting kunstmest ○ gewasbescherming • extra kosten • transactiekost

Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 1331 EUR/ha Andere grondgebruikers: 435 EUR/ha
-------------	--

2.2 SOORTENBESCHERMING

2.2.1 Beheerovereenkomsten VLM

Titel	Uitstel maaidatum 22 juni (SB1)
Doelstelling	Weidevogels kansen bieden op een hoger broedsucces door alle activiteiten op het perceel te verbieden tijdens het broedseizoen en de maaidatum uit te stellen.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel ligt in een beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Het perceel is grasland
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het grasland is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • Vanaf 20 maart tot en met 22 juni geen enkele activiteit op het perceel uitvoeren • De bestaande grasvegetatie in stand houden (elke activiteit die de grasvegetatie wijzigt, is niet toegestaan) • De maaidata van het perceel noteren in het register
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Extra kosten • Transactiekost
Steunbedrag	698 EUR/ha

Titel	Uitstel beweidingsdatum 20 mei (SB2)
Doelstelling	Weidevogels kansen bieden op een hoger broedsucces door alle activiteiten op het perceel te verbieden tijdens het broedseizoen en de beweidingsdatum uit te stellen.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel ligt in een beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Het perceel is grasland
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het grasland is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • Vanaf 20 maart tot en met 20 mei geen enkele activiteit op het perceel uitvoeren • Tussen 20 mei en 15 juni mag het perceel beweid worden met een veebezetting van maximaal 4 dieren per ha • De bestaande grasvegetatie in stand houden (elke activiteit die de grasvegetatie wijzigt, is niet toegestaan)
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Transactiekost
Steunbedrag	116 EUR/ha

Titel	Standweide 15 juni (SB3)
Doelstelling	Weidevogels kansen bieden op een hoger broedsucces door alle activiteiten op het perceel te verbieden tijdens het broedseizoen uitgezonderd het gebruik als standweide met een beperkte veebezetting.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel is gelegen in een beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Het perceel is grasland
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het grasland is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • Vanaf 20 maart tot en met 15 juni geen enkele activiteit op het perceel uitvoeren, behalve het gebruik als standweide met een veebezetting van maximaal 2 dieren per ha • De bestaande grasvegetatie in stand houden (elke activiteit die de grasvegetatie wijzigt, is niet toegestaan)
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Transactiekost
Steunbedrag	661 EUR/ha

Titel	Kuikenweide (SB4)
Doelstelling	Weidevogelkuikens kansen bieden om uit te vliegen op kruidenrijke graslanden door alle activiteiten te verbieden tot 1 juli uitgezonderd het gebruik als standweide.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel ligt in een beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Het perceel is grasland
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het grasland is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • Keuzemogelijkheid: ○ Ofwel: tussen 20 maart en 1 juli geen enkele activiteit op het perceel uitvoeren, met uitzondering van het gebruik als standweide met een veebezetting van maximaal 2 dieren per ha; ○ Ofwel: tussen 20 maart en 1 juli geen enkele activiteit op het perceel uitvoeren, ook geen gebruik als standweide • De bestaande grasvegetatie in stand houden (elke activiteit die de grasvegetatie verandert, is niet toegestaan)
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Transactiekost
Steunbedrag	761 EUR/ha

Titel	Aanleg of onderhoud vluchtstrook (SB5)
Doelstelling	Door een aangepast maaibeheer een geschikt habitat voor een aantal soorten (o.a. weidevogels) creëren.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan • Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren • De wettelijke bemestingsnormen respecteren op het perceel
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • De vluchtstrook heeft een gemiddelde breedte tussen 6 en 30 meter • Het perceel ligt in een beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • De strook ligt niet langs een VHA-waterloop
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De grasstrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De grasstrook tot stand brengen voor 31 mei van het eerste werkjaar • De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter • De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen • De strook wordt pas gemaaid of geklepeld vanaf 22 juni. • Behalve het maaibeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • uitgespaarde kosten: ○ bemesting kunstmest ○ gewasbescherming • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	1616 EUR/ha

Titel	Faunavoedselgewas (SB6)
Doelstelling	Faunasoorten verbonden aan het landbouwlandschap alle kansen bieden door tijdens de winterperiode geschikte habitatcondities (voedsel, dekking,...) te voorzien zodat deze soorten voldoende fit de winter doorkomen. Specifiek voor grauwe kiekendief en hamster naast wintervoedsel ook een gunstige zomersituatie aanbieden met het oog op de vestiging en een hoger broedsucces voor grauwe kiekendief en dekking en voedsel voor hamster.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	Geen handelingen verrichten met het opzet vogels of hun nesten te verstoren of te vernielen
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel ligt in een beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het perceel is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • Het beheerobject wordt tijdens de looptijd van de overeenkomst jaarlijks als één perceel aangegeven met eenzelfde teelt • Telen van een specifiek zaadleverend gewas(mengsel) vermeld in de overeenkomst en ingezaaid voor 31 mei. • Het gewas mag niet geoogst worden en mag niet ondergewerkt worden voor 15 maart van het volgende teeltjaar
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Extra kosten • Transactiekost
Steunbedrag	1931 EUR/ha

Titel	Aanleg en onderhoud faunastrook (SB7)
Doelstelling	Faunasoorten verbonden aan het landbouwlandschap voldoende geschikte habitat bieden door het aanleggen van kruidenrijke grasranden waarop een aangepast maaibeheer wordt uitgevoerd, zodat een deel van de rand structuurrijk de winter ingaat, of de maaidatum uitstellen tot 15 juli.
Bevoegde instantie	VLM
Relevante bestaande wetgeving	• Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) • Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan • Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element • Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Bij meerjarige teelten wordt de strook aangelegd naast de werkgang • Het perceel ligt in een beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • De gemiddelde breedte van de grasstrook schommelt tussen 6 en 30 meter
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De strook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter • De strook inzaaien voor 31 mei van het eerste werkjaar • De strook inzaaien met een goedgekeurd gras (kruiden)mengsel • De factuur van het zaaizaad en het zaaizaadetiket bijhouden • De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden • De strook maaien/klepelen en minstens 1/3 over de gehele lengte van de strook laten staan gedurende het volledige kalenderjaar of de strook volledig maaien/klepelen vanaf 15 juli • Behalve het maaibeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving

	• uitgespaarde kosten: ○ bemesting kunstmest ○ gewasbescherming • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	1812 EUR/ha

Titel	Onderhoud faunastrook (SB8)
Doelstelling	Faunasoorten verbonden aan het landbouwlandschap voldoende geschikt habitat bieden door kruidenrijke grasranden te behouden, een aangepast maaibeheer toe te passen zodat een deel van de rand structuurrijk de winter ingaat of de maaidatum uit te stellen tot 15 juli.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) • Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan • Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element • Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Bij meerjarige teelten wordt de strook aangelegd naast de werkgang • Het perceel ligt in een beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • De gemiddelde breedte van de grasstrook schommelt tussen 6 en 30 meter
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De strook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De bestaande strook behouden • De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter • De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden • De strook maaien/klepelen en minstens 1/3 over de gehele lengte van de strook laten staan gedurende het volledige kalenderjaar of de strook volledig maaien/klepelen vanaf 15 juli • Behalve het maaibeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • uitgespaarde kosten: ○ bemesting kunstmest ○ gewasbescherming

	• extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	1700 EUR/ha

Titel	Aanleg en onderhoud faunastrook plus (SB9)
Doelstelling	Faunasoorten verbonden aan het landbouwlandschap voldoende geschikte habitat bieden door de aanleg van een kruidenrijke grasstrook, een aangepast maaibeheer van de kruidenrijke rand voorzien zodat er een structuurrijke vegetatie bekomen wordt in de winter.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) • Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan • Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element • Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Bij meerjarige teelten wordt de strook aangelegd naast de werkgang • Het perceel ligt in een beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • De gemiddelde breedte van de grasstrook schommelt tussen 6 en 30 meter
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De strook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter • De strook inzaaien voor 31 mei van het eerste werkjaar • De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden • De strook inzaaien met een goedgekeurd gras (kruiden)mengsel • De factuur van het zaaizaad en het zaaizaadetiket bijhouden • De strook wordt gemaaid volgens een vooraf in de overeenkomst bepaald maai- en/of klepelschema (bv. duorandenbeheer, triorandenbeheer of maaien/klepelen vanaf 15 augustus, ...) • Minstens 1/3 over de gehele lengte van de strook laten staan tijdens het volledige kalenderjaar • Behalve het bovenvermeld maai- en/of klepelbeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen

Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • uitgespaarde kosten: ○ bemesting kunstmest ○ gewasbescherming • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	2108 EUR/ha

Titel	Onderhoud faunastrook plus (SB10)
Doelstelling	Faunasoorten verbonden aan het landbouwlandschap voldoende geschikt habitat bieden door het behouden van een kruidenrijke grasstrook en een aangepast beheer op de kruidenrijke rand toe te passen zodat de rand structuurrijker wordt.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) • Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan • Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element • Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Bij meerjarige teelten wordt de strook aangelegd naast de werkgang • Het perceel ligt in een beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • De gemiddelde breedte van de grasstrook schommelt tussen 6 en 30 meter
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De strook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De bestaande strook behouden • De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter • De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden • De strook wordt gemaaid volgens een vooraf in de overeenkomst bepaald maai- en/of klepelschema (bvb. duorandenbeheer, triorandenbeheer of maaien/klepelen vanaf 15 augustus ,...) • Minstens 1/3 over de gehele lengte van de strook laten staan gedurende het volledige kalenderjaar • Behalve het bovenvermeld maai- en/of klepelbeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • uitgespaarde kosten ○ bemesting kunstmest ○ gewasbescherming

	• extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	1996 EUR/ha

Titel	Luzernestrook vogelakker (SB11)
Doelstelling	Binnen de beheergebieden voor grauwe kiekendief percelen inrichten als foerageergebied voor grauwe kiekendief. De grauwe kiekendief is als soort vermeld in de bijlagen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura2000). De acties voor grauwe kiekendief kaderen binnen de uitvoering van het soortenbeschermingsplan voor de grauwe kiekendief, dat gericht is op het verkrijgen van de gunstige staat van instandhouding (instandhoudingsdoelstellingen (IHD)). Door deze maatregel te combineren met SB21 graskruidestrook vogelakker kunnen volledige percelen ingericht worden door deze stroken af te wisselen. In de graskruidestroken kunnen zich door het aangepaste beheer veldmuizenpopulaties ontwikkelen. Via de luzernestroken worden deze veldmuizen beschikbaar voor jagende kiekendieven. Door in de luzernestroken een maai-interval te respecteren kunnen die ook interessant zijn als broedplaats voor veldleeuwerik. De combinatie met SB21 graskruidestrook vogelakker is verplicht.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan • Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • De luzernestrook is gelegen in een beheergebied voor grauwe kiekendief • De ligging van de strook wordt geschikt bevonden door een deskundige
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De luzernestrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De luzernestrook is gemiddeld 9 tot 18 m • De luzernestrook wordt tijdens het eerste jaar ingezaaid voor 1 mei met luzerne (aangevuld met rode klaver en eventueel voederwikke) • De luzernestrook wordt jaarlijks 2 keer geoogst tussen 1 mei en 31 augustus, met een interval van minstens 60 dagen tussen de oogstbeurten. (Uitgezonderd in het 1ste jaar mag de 1ste oogstbeurt gemaaid of geklepeld worden) • De luzernestrook wordt jaarlijks geoogst of geklepeld tussen 1 oktober en 1 maart • Behalve bovenstaand beheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook uitgezonderd het opbrengen van meststoffen • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten

	• Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken • Een register bijhouden waarin jaarlijks alle oogst- en maai/klepeldata genoteerd worden • Vanaf het 3de jaar mag de strook 1 keer opnieuw ingezaaid worden met luzerne voor 1 mei (aangevuld met rode klaver en eventueel voederwikke) • De factuur van het zaaizaad en het zaaizaadetiket bijhouden
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Extra kosten • Transactiekost
Steunbedrag	1764 EUR/ha

Titel	Graskruidenstrook vogelakker (SB12)
Doelstelling	Binnen de beheergebieden voor grauwe kiekendief percelen inrichten als foerageergebied voor grauwe kiekendief. De grauwe kiekendief is als soort vermeld in de bijlagen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura2000). De acties voor grauwe kiekendief kaderen binnen de uitvoering van het soortenbeschermingsplan voor de grauwe kiekendief dat gericht is op het verkrijgen van de gunstige staat van instandhouding (instandhoudingsdoelstellingen (IHD)). Andere muizenetende roofvogels zoals de bruine kiekendief kunnen mee profiteren van deze maatregel. Door deze maatregel te combineren met SB21 luzernestrook vogelakker kunnen volledige percelen ingericht worden door deze stroken af te wisselen. De combinatie met de luzernestrook (SB20) is verplicht. In de graskruidenstroken kunnen zich door het aangepaste beheer veldmuizenpopulaties ontwikkelen. Het graskruidenmengsel bestaat uit grassen, kruiden en granen. Polvormende grassen zorgen daarbij voor microstructuur die door veldmuizen en zangvogels gewaardeerd wordt. De kruiden worden gekozen vanwege hun nectar voor insecten, en/of zaden voor overwinterende vogels. Granen zorgen voor een snelle bedekking van de bodem na het inzaaien en fungeren in het eerste jaar als wintervoedsel.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) • Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 m landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan • Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • De graskruidenstrook is gelegen in een beheergebied voor grauwe kiekendief • De ligging van de strook wordt geschikt bevonden door een deskundige
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De graskruidenstrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De graskruidenstrook is gemiddeld 9 tot 18 m breed • De graskruidstrook wordt tijdens het eerste jaar ingezaaid voor 31 mei met een goedgekeurd mengsel (grassen, granen en kruiden) • De graskruidenstrook moet jaarlijks gemaaid (en afgevoerd) worden tussen 15 augustus en 31 oktober voor minstens 1/3 en maximaal 1/2

	• Behoudens bovenstaande beheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken • Een register bijhouden waarin jaarlijks de maaidata en datum van afvoer genoteerd worden • De factuur van het zaaizaad en het zaaizaadetiket bijhouden
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Extra kosten • Transactiekost
Steunbedrag	2247 EUR/ha

Titel	Luzernestrook hamster (SB13)
Doelstelling	Binnen de beheergebieden voor hamster luzernestroken aanleggen. De hamster is als soort vermeld in de bijlagen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura2000). De acties voor hamster kaderen binnen de uitvoering van het soortenbeschermingsplan voor de hamster dat gericht is op het verkrijgen van de gunstige staat van instandhouding (instandhoudingsdoelstellingen (IHD)). Deze maatregel richt zich op de noden van de hamster die in andere maatregelen ontbreken, meer bepaald het zowel ruimtelijk als in de tijd onafgebroken voorzien in voedsel en dekking tijdens hun ganse activiteitsperiode.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) • Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan • Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • De luzernestrook ligt in een beheergebied voor hamster • De ligging van de strook wordt geschikt bevonden door een deskundige
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De luzernestrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De luzernestrook is gemiddeld minstens 20 m breed • De luzernestrook wordt in het eerste jaar ingezaaid voor 1 mei (bij voorkeur half april) met luzerne (aangevuld met rode klaver en eventueel voederwikke) • De luzernestrook wordt in het 1ste jaar minstens 2 keer gemaaid of geklepeld voor 1 oktober • De luzernestrook wordt in het 2de en 3de jaar geklepeld tussen 1 oktober en 1 maart • De luzernestrook wordt in het 4de jaar ingezaaid met wintertarwe tussen 1 november en 31 december • Behalve bovenstaand beheer geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen gebruiken

	• Een register bijhouden waarin jaarlijks alle maai-, klepel- en inzaaidata genoteerd worden
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Extra kosten • Transactiekost
Steunbedrag	1871 EUR/ha

Titel	Hamstervriendelijke nateelt (SB14)
Doelstelling	Binnen de beheergebieden voor hamster via het vroeg inzaaien van een aangepast mengsel na vroege teelten voldoende dekking en voedsel bieden tijdens een groot deel van hun activiteitsperiode op percelen waarop regulier geoogst kan worden. De hamster is als soort vermeld in de bijlagen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura2000). De acties voor hamster kaderen binnen de uitvoering van het soortenbeschermingsplan voor de hamster dat gericht is op het verkrijgen van de gunstige staat van instandhouding (instandhoudingsdoelstellingen (IHD)).
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop)
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Minstens 0,5 ha percelen bouwland in beheergebied voor hamster • De ligging van percelen die de contractoppervlakte bepalen, wordt bij het sluiten van de overeenkomst geschikt bevonden door een deskundige
Verbintenisvoorwaarden	• Jaarlijks minstens de contractoppervlakte percelen melden. • Jaarlijks de percelen melden waarop de vroeg oogstbare gewassen geteeld worden, voor zover ze binnen het beheergebied gelegen zijn. • De percelen die gemeld worden voor toepassing van de actie, moeten een volledig jaar in gebruik zijn bij de begunstigde • De percelen die gemeld worden voor toepassing van de actie inzaaien met een goedgekeurd mengsel binnen 2 weken na de oogst van de hoofdteelt en voor 1 augustus • Een register bijhouden waarin jaarlijks de oogst- en inzaaidata geregistreerd worden • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken op het perceel na inzaai van het mengsel • Het mengsel behouden tot 1 maart van het daaropvolgende kalenderjaar of tot 1 november indien een wintergraan als vervolgteelt wordt ingezaaid. • De factuur van het zaaizaad en het zaaizaadetiket bijhouden
Subsidiabele kosten	• Extra kosten • Transactiekost
Steunbedrag	584 EUR/ha

2.2.2 Maatregelenpakketten lokale besturen

Titel	Omzetten van akkerland in meerjarig grasland en maaien (SB15)
Doelstelling	Een geschikt habitat creëren voor weidevogels en kansen bieden op een hoger broedsucces door alle activiteiten op het perceel te verbieden tijdens het broedseizoen en de maaidatum uit te stellen.
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	• Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan
Instapvoorwaarden	• Het perceel is landbouwgrond • Het perceel werd tijdens de laatste vijf jaar uitsluitend als bouwland (uitgezonderd tijdelijk grasland) uitgebaat
Verbintenisvoorwaarden	• Het perceel is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het perceel wordt omgezet in grasland voor 31 mei van het eerste werkjaar • Het perceel tijdens de verdere looptijd van de overeenkomst uitsluitend als meerjarig grasland gebruiken • Tussen 1 april en 22 juni geen enkele activiteit op het perceel uitvoeren • De maaidata van het perceel noteren in een register
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Extra kosten • Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwer: 1221 EUR/ha Andere grondgebruikers: 94 EUR/ha

Titel	Omzetten van akkerland in meerjarig grasland en beweiden (SB16)
Doelstelling	Een geschikt habitat creëren voor weidevogels en kansen bieden op een hoger broedsucces door alle activiteiten op het perceel te verbieden tijdens het broedseizoen en de beweidingsdatum uit te stellen.
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	• Correct begrazingsregister bijhouden op het perceel • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan
Instapvoorwaarden	• Het perceel is landbouwgrond • Het perceel werd gedurende de laatste vijf jaar uitsluitend als bouwland (excl. tijdelijk grasland) uitgebaat
Verbintenisvoorwaarden	• Het perceel is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het perceel wordt omgezet in grasland voor 31 mei van het eerste werkjaar • Het perceel tijdens de verdere looptijd van de overeenkomst uitsluitend als meerjarig grasland gebruiken • Tussen 1 april en 22 juni geen enkele (landbouwkundige) activiteit op het perceel uitvoeren, behalve het gebruik als standweide met een veebezetting van maximaal 2 dieren per ha
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Extra kosten • Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwer: 1274 EUR/ha Andere grondgebruikers: 94 EUR/ha

Titel	Nestbescherming weidevogels (SB17)
Doelstelling	Nesten van weidevogels beschermen zodat reproductiesucces toeneemt (broedsucces en kuikenoverleving)
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren
Instapvoorwaarden	- De percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, zijn landbouwgrond - Het beheerpakket wordt toegepast via een bedrijfsgerichte aanpak
Verbintenisvoorwaarden	- Een deskundige bepaalt jaarlijks het aantal nesten op het bedrijf en bepaalt de wijze van bescherming - De begunstigde beschermt de nesten van de weidevogelsoorten vermeld in de beheerovereenkomst volgens de richtlijnen van de deskundige - De begunstigde heeft de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast tijdens het volledige kalenderjaar in gebruik
Subsidiabele kosten	- Opbrengstderving - Extra kosten - Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 55,03 EUR/nest Andere grondgebruikers: 55,03 EUR/nest

Titel	Leeuwerikvlakjes (SB18)
Doelstelling	Geschikte voedsel- en broedplaatsen creëren tot in de zomer door het niet inzaaien van vlakjes in een graanveld, waardoor leeuweriken meerdere broedsels per jaar kunnen grootbrengen
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren
Instapvoorwaarden	• De contractuele minimale oppervlakte bedraagt minstens 0,5 hectare • De percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, zijn landbouwgrond
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde meldt jaarlijks aan de bevoegde overheid op welke percelen het beheerpakket zal worden toegepast • De begunstigde heeft de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast gedurende het volledige kalenderjaar in gebruik • Het beheerpakket jaarlijks toepassen op minstens de minimaal overeengekomen oppervlakte; de maximale oppervlakte bedraagt 1,2 keer de minimale oppervlakte • Op de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, wordt een graangewas, ander dan maïs, geteeld • De percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, zijn minstens 0,5 hectare groot • Op de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, worden vlakjes van minimaal 16 vierkante meter niet ingezaaid; die vlakjes worden leeuwerikvlakjes genoemd • Op de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, minstens twee leeuwerikvlakjes per hectare aanleggen met een minimum van twee leeuwerikvlakjes per perceel • De leeuwerikvlakjes liggen verspreid over het perceel op minimaal 100 meter van opgaande elementen zoals gebouwen, bomenrijen of houtkanten, op minimaal 100 meter van drukke wegen, op minimaal 250 meter van een bos en op minimaal 20 meter van de rand van het perceel • Een sproeigang of insporing mag niet door of vlak langs een leeuwerikvlakje lopen
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Extra kosten • Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 30 EUR/vlakje Andere grondgebruikers: 28 EUR/vlakje

Titel	Bloemrijke graanstroken (SB19)
Doelstelling	Het voedselaanbod voor akkervogels vergroten, door op percelen met graangewassen stroken te voorzien waarop geen bestrijdingsmiddelen en geen meststoffen worden gebruikt,.
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	• Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) • Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) • Geen handelingen verrichten met het opzet vogels of hun nesten te verstoren of te vernielen
Instapvoorwaarden	De percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, zijn landbouwgrond
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde meldt jaarlijks aan de bevoegde overheid op welke percelen het beheerpakket zal worden toegepast • De begunstigde heeft de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast het volledige kalenderjaar in gebruik • Het beheerpakket toepassen op minstens de minimaal overeengekomen oppervlakte; de maximale oppervlakte bedraagt 1,2 keer de minimale oppervlakte • Op de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, wordt een graangewas, ander dan maïs, geteeld • Op de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, een bloemrijke graanstrook voorzien door tussen 15 maart en de oogst geen bestrijdingsmiddelen te gebruiken op de bloemrijke graanstrook, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • De oppervlakte van de bloemrijke graanstroken bedraagt minstens 10 procent van de oppervlakte van de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast • De gemiddelde breedte van de bloemrijke graanstrook schommelt tussen 6 en 30 meter • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen op de bloemrijke graanstrook • De bloemrijke graanstrook kan mee geoogst worden
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Uitgespaarde kosten • Extra kosten • Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 1248 EUR/ha bloemrijke graanstrook Andere grondgebruikers: 377 EUR/ha bloemrijke graanstrook

Titel	Graanstroken (SB20)
Doelstelling	Het voedselaanbod voor akkervogels vergroten, door op een perceel een strook graan aan te leggen en die de hele winter te behouden
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	Geen handelingen verrichten met het opzet vogels of hun nesten te verstoren of te vernielen
Instapvoorwaarden	De percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, zijn landbouwgrond
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde meldt jaarlijks aan de bevoegde overheid op welke percelen het beheerpakket zal worden toegepast • De begunstigde heeft de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, in gebruik tijdens het volledige kalenderjaar • Het beheerpakket toepassen op minstens de minimaal overeengekomen oppervlakte; de maximale oppervlakte bedraagt 1,2 keer de minimale oppervlakte • De percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, zijn bouwland • Op de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, een strook met een graangewas telen, ander dan maïs • De oppervlakte van de graanstroken bedraagt minstens 10 procent van de oppervlakte van de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast • De gemiddelde breedte van de graanstrook schommelt tussen 6 en 30 meter • De graanstrook niet aanleggen langs bebouwing of langs waterlopen • De graanstrook wordt minstens behouden tot 15 februari van het daaropvolgende jaar
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Uitgespaarde kosten • Extra kosten • Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 1291 EUR/ha graanstrook Andere grondgebruikers: 263 EUR/ha graanstrook

Titel	Faunastrook spontane evolutie (SB21)
Doelstelling	Faunasoorten verbonden aan het landbouwlandschap een verbindingshabitat bieden, door op randen de natuurlijke vegetatie spontaan te laten evolueren zodat deze structuurrijker worden.
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren
Instapvoorwaarden	- Het perceel is landbouwgrond - Het perceel is bouwland of grasland - De gemiddelde breedte van de faunastrook schommelt tussen 6 en 12 meter
Verbintenisvoorwaarden	- De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst - De strook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde - De breedte van de bufferstrook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter - De spontane vegetatie op de strook laten evolueren tijdens de looptijd van de overeenkomst - Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten - Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen - Behoudens eenmalig maaibeheer in het vijfde jaar van de overeenkomst, geen cultuurtechnische werkzaamheden uitvoeren op de strook
Subsidiabele kosten	- Opbrengstderving - Extra kosten - Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 1973 EUR/ha Andere grondgebruikers: 432 EUR/ha

Titel	Winterstoppel (SB22)
Doelstelling	Het voedselaanbod voor akkervogels vergroten, door een niet met bestrijdingsmiddelen behandelde stoppel te laten staan tijdens de winter.
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	• Geen handelingen verrichten met het opzet vogels of hun nesten te verstoren of te vernielen
Instapvoorwaarden	• De percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, zijn landbouwgrond • De begunstigde kan het beheerpakket aangaan voor maximaal 5 hectare
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde meldt jaarlijks aan de bevoegde overheid op welke percelen het beheerpakket zal worden toegepast • De begunstigde heeft de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast gedurende het volledige kalenderjaar in gebruik • Het beheerpakket toepassen op minstens de minimaal overeengekomen oppervlakte; de maximale oppervlakte bedraagt 1,2 keer de minimale oppervlakte • Op de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, wordt een graangewas, ander dan maïs, geteeld of worden vlas, erwten of veldbonen geteeld • Op de percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast, tussen de oogst en 1 maart van het daaropvolgende jaar geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • De winterstoppel minstens behouden tot 1 maart van het daaropvolgende jaar • De percelen waarop het beheerpakket wordt toegepast na de oogst, in het najaar niet bemesten
Subsidiabele kosten	• Extra kosten • Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 156 EUR/ha Andere grondgebruikers: 156 EUR/ha

Titel	Aanleg en onderhoud ecologische verbindingstrook (SB23)
Doelstelling	Aanleggen van graskruidenstroken in functie van het creëren van ecologische verbindingen i.f.v. specifieke faunasoorten in het gebied
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Relevante bestaande wetgeving	• Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) • Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan • Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element • Tijdens het broedseizoen opzettelijke handelingen vermijden die vogels en hun nesten verstoren
Instapvoorwaarden	• Het perceel is landbouwgrond • Het perceel is bouwland of grasland • De gemiddelde breedte van de verbindingstrook schommelt tussen 6 en 30 meter
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De strook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter • De strook inzaaien voor 31 mei van het eerste werkjaar • De strook inzaaien met een goedgekeurd gras (kruiden)mengsel • De factuur van het zaaizaad en het zaaizaadetiket bijhouden • De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden • De strook maaien/klepelen en minstens 1/3 over de gehele lengte van de strook laten staan gedurende het volledige kalenderjaar of de strook volledig maaien/klepelen vanaf 15 juli • Behalve het maaibeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • uitgespaarde kosten: ○ bemesting kunstmest ○ gewasbescherming • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 1812 EUR/ha Andere grondgebruikers: 803 EUR/ha

2.3 BODEMBEHEER

2.3.1 Beheerovereenkomsten VLM

Titel	Aanleg of onderhoud erosiestrook (BODB1)
Doelstelling	Erosie op erosiegevoelige percelen verminderen door de afspoelende bodem op te vangen door aanleg of behoud van een grasstrook.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Minimale bodembedekking en minimaal landbeheer op erosiegevoelige percelen (zie randvoorwaarden en goede landbouw- en milieuecondities) • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Het perceel is bouwland • Het perceel is erosiegevoelig volgens het GBCS • De grasstrook wordt aangelegd op de plaats waar water en sediment afstromen • De grasstrook ligt niet langs een VHA-waterloop • De gemiddelde breedte van de grasstrook wordt vastgelegd overeenkomstig de erosiegevoeligheid van het perceel en de functie van de strook, en schommelt tussen 6 en 30 meter • Bij meerjarige teelten wordt de strook aangelegd naast de werkgang
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De grasstrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De grasstrook aanleggen voor 31 mei van het eerste werkjaar • De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter. • De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden • Het beheerobject wordt niet gebruikt om te voldoen aan een inzaaiverplichting in het kader van de vergroeningsmaatregel tot behoud van blijvend grasland • Een ploegvoor of ploegwal naast de erosiestrook nivelleren om te voorkomen dat water en sediment naast de strook afstromen
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Extra kosten • Transactiekost
Steunbedrag	1047 EUR/ha

Titel	Aanleg en onderhoud erosiedam uit plantaardig materiaal (stobalen) (BODB2)
Doelstelling	Erosie op erosiegevoelige percelen beperken door de afspoelende bodem op te vangen via een dam.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	Minimale bodembedekking en minimaal landbeheer op erosiegevoelige percelen (zie randvoorwaarden en goede landbouw- en milieucondities)
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel is erosiegevoelig volgens het GBCS • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • De dam wordt gecombineerd met de aanleg van een erosiestrook of strategisch gelegen grasland
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De erosiedam wordt aangelegd met stro-of hooibalen voor 31 mei van het eerste werkjaar conform de technische richtlijnen • De hoogte van de dam bedraagt minimaal 50 cm • Afgezet slib verwijderen zodat de opvanghoogte van de dam overal minstens 30 cm bedraagt
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Extra kosten • Transactiekosten
Steunbedrag	12,86 euro per m dam

Titel	Aanleg en onderhoud strategisch gelegen grasland (BODB3)
Doelstelling	Erosie beperken aan de bron door op strategische plaatsen grasland aan te leggen en te onderhouden.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Minimale bodembedekking en minimaal landbeheer op erosiegevoelige percelen (zie randvoorwaarden en goede landbouw- en milieucondities) • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Het perceel werd gedurende de laatste vijf jaar uitsluitend als bouwland (uitgezonderd tijdelijk grasland) uitgebaat • Het perceel is door de bevoegde instanties van het Departement Omgeving aangeduid als een strategisch gelegen perceel binnen het plangebied van een goedgekeurd gemeentelijk erosiebestrijdingsplan • Het perceel is erosiegevoelig volgens het GBCS
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het perceel is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • Het perceel wordt omgezet in grasland voor 31 mei van het eerste werkjaar • De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden • Het beheerobject wordt niet gebruikt om te voldoen aan een inzaaiverplichting in het kader van de vergroeningsmaatregel tot behoud van blijvend grasland
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Transactiekosten
Steunbedrag	619 EUR/ha

2.4 PERCEELSRANDENBEHEER

2.4.1 Beheerovereenkomsten VLM

Titel	Aanleg of onderhoud bufferstrook 15 juni (PRB1)
Doelstelling	Kwetsbare landschapselementen beschermen door het aanleggen of behouden van een grasstrook waarop geen bemesting en geen bestrijdingsmiddelen mogen gebruikt worden. De maaidatum wordt uitgesteld tot 15 juni.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) • Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan • Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Het perceel is bouwland • Het perceel ligt in een beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • De strook grenst voor minstens 75% aan een kwetsbaar landschapselement uit de lijst in bijlage 1 • De gemiddelde breedte van de grasstrook wordt vastgelegd overeenkomstig de erosiegevoeligheid van het perceel in het GBCS en schommelt tussen 6 en 30 meter
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De grasstrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De grasstrook tot stand brengen voor 31 mei van het eerste werkjaar • De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter • De grasvegetatie als een ononderbroken geheel in stand houden • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen • De strook wordt pas gemaaid of geklepeld vanaf 15 juni. • Behalve het maaibeheer, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • uitgespaarde kosten:

	○ bemesting kunstmest ○ gewasbescherming • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	1317 EUR/ha

Titel	Aanleg en onderhoud bloemenstrook (PRB2)
Doelstelling	Bestuivers voldoende voedselaanbod bieden door de aanleg van een bloemenrand.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	/
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • De gemiddelde breedte van de aan te leggen bloemenstrook zoals opgenomen in de aanvraag schommelt tussen 6 en 12 meter • De aanvraag vermeldt de ligging van de aan te leggen bloemenstrook. De ligging wordt geschikt bevonden door een deskundige ten aanzien van potentieel leefgebied voor bestuivers
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De strook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De breedte van de strook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter • De strook wordt voor 31 mei ingezaaid met een éénjarig bloemenmengsel of een meerjarig mengsel van vlinderbloemigen • De strook wordt ingezaaid met een goedgekeurd mengsel met minimaal 6 bloeiende soorten • De factuur van het zaaizaad en het zaaizaadetiket bijhouden • Als een meerjarig mengsel van vlinderbloemigen wordt ingezaaid, jaarlijks het maai-of klepelbeheer uitvoeren zoals opgenomen in de overeenkomst • Behalve het (her)inzaaien (inclusief frezen voorafgaand aan de herinzaai) of het (gedeeltelijk) maaien en afvoeren van de strook, geen enkele andere activiteit uitvoeren op de strook • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	1972 EUR/ha

2.4.2 Maatregelenpakketten lokale besturen

Titel	Bufferstrook spontane evolutie (PRB3)
Doelstelling	Kwetsbare landschapselementen beschermen door op akkerranden de natuurlijke vegetatie spontaan te laten evolueren en geen bestrijdingsmiddelen en bemesting te gebruiken
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	• Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) • Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) • Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element
Instapvoorwaarden	• Het perceel is landbouwgrond • Het perceel is bouwland • De gemiddelde breedte van de bufferstrook schommelt tussen 6 en 12 meter • De bufferstrook grenst voor minstens 75% aan een kwetsbaar landschapselement uit de lijst in bijlage 1
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De bufferstrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De breedte van de bufferstrook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter • De spontane vegetatie op de strook laten evolueren tijdens de looptijd van de overeenkomst • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen • Geen cultuurtechnische werkzaamheden uitvoeren op de strook
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • Extra kosten • Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 1352 EUR/ha Andere grondgebruikers: 302 EUR/ha

Titel	Aanleg of onderhoud bufferstrook milieu (PRB4)
Doelstelling	Kwetsbare landschapselementen beschermen door het aanleggen of behouden van een grasstrook waarop geen bemesting en geen bestrijdingsmiddelen mogen gebruikt worden. De grasstrook kan gebruikt worden als wendakker en voor het uitvoeren van activiteiten die het oogsten vereenvoudigen
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	• Verbod op gebruik van meststoffen tot 5 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop (10 m in VEN of langs helling) • Verbod op aanbrengen bestrijdingsmiddelen op oeverzones (tot 1 meter landinwaarts vanaf de bovenste rand van het talud van een waterloop) • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan • Instandhouding en algemene zorgplicht voor het gebufferde kwetsbaar element
Instapvoorwaarden	• Het perceel is landbouwgrond • De gemiddelde breedte van de bufferstrook schommelt tussen 6 en 12 meter • De bufferstrook grenst voor minstens 75% aan een kwetsbaar landschapselement uit de lijst in bijlage 1
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De bufferstrook is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De begunstigde houdt een bestaande grasstrook in stand of zaait voor 31 mei van het eerste werkjaar een strook in met een grasmengsel • De breedte van de bufferstrook bedraagt over de gehele lengte minstens 5 meter • Op de bufferstrook mogen geen cultuurtechnische maatregelen worden uitgevoerd die de vegetatie wijzigen, met uitzondering van het gebruiken van de strook als wendakker en het uitvoeren van activiteiten op de strook die het oogsten vereenvoudigen. Zo kunnen er tijdelijk kratten geplaatst worden, en kan er tijdelijk geoogst materiaal opgeslaan worden, op voorwaarde dat de strook nadien in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken, uitgezonderd voor de pleksgewijze bestrijding van ongewenste soorten • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Extra kosten • Uitgespaarde kosten: bemesting & gewasbescherming • Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 1094 EUR/ha Andere grondgebruikers: 625 EUR/ha

2.5 KLEINE LANDSCHAPSELEMENTEN

2.5.1 Beheerovereenkomsten VLM

Titel	Onderhoud haag (KLE1)
Doelstelling	Hagen onderhouden volgens technische richtlijnen zodat haag goed kan ontwikkelen.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht • Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het beheerobject is een lijnvormig landschapselement bestaande uit boom- en struiksoorten dat door jaarlijkse snoei compact wordt gehouden • Het beheerobject ligt op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond • Het beheerobject ligt in het beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting of windscherm • De lengte bedraagt minstens 25 meter • De contractuele lengte bedraagt maximaal 500 meter per ha • De snoeihoogte bedraagt minstens 0,8 m • Het beheerobject bestaat voor minstens 75% uit soorten uit de lijst in bijlage 2 • Geen gaten in het landschapselement
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De stambasis van de planten beschermen tegen het vee • Jaarlijks scheren op een snoeihoogte van minstens 0,8 m, niet klepelen • Exoten (amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, robinia etc.), opslag inbegrepen, bestrijden • Dode planten vervangen door geschikte soorten
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	1,87 EUR per lopende meter

Titel	Onderhoud kaphaag (KLE2)
Doelstelling	Kaphaag onderhouden volgens technische richtlijnen zodat kaphaag goed kan ontwikkelen.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht • Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het beheerobject is een: ○ Kaphaag: lijnvormig landschapselement bestaande uit halfstammige knotbomen. ○ Eénrijige houtkant: lijnvormig landschapselement bestaande uit hakhout. • Het beheerobject ligt op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond • Het beheerobject is gelegen in het beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting of windscherm • De lengte bedraagt minstens 25 meter • De contractuele lengte bedraagt maximaal 500 meter per ha • Het beheerobject bestaat voor minstens 75% uit soorten uit de lijst in bijlage 3 • Geen gaten in het landschapselement
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De stambasis van de planten beschermen tegen het vee • Het beheer uitvoeren zoals bepaald in de beheerovereenkomst en binnen de vermelde termijn (binnen de eerste 4 jaar) • Exoten (amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik en robinia), opslag inbegrepen, bestrijden • Dode planten vervangen door geschikte soorten
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • extra kosten • uitgespaarde kosten: opbrengst hout • transactiekost
Steunbedrag	1,51 EUR per lopende meter

Titel	Onderhoud (struweel)heg (KLE3)
Doelstelling	(Struweel)heg onderhouden volgens technische richtlijnen zodat (struweel)heg goed kan ontwikkelen.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht • Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het beheerobject is een lijnvormig landschapselement bestaande uit struik- en struweelsoorten. • Het beheerobject is gelegen op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond • Het beheerobject ligt in het beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting • Indien de heg dient als windscherm rond een (fruit)teelt, bestaat ze minstens uit 5 verschillende soorten met elk een aandeel van maximaal 20% • Het beheerobject bestaat voor minstens 75% uit soorten uit de lijst in bijlage 4 • De lengte bedraagt minstens 25 meter • De contractuele lengte bedraagt maximaal 500 meter per ha • Geen gaten in het landschapselement
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De stambasis van de planten beschermen tegen het vee • Tijdens het eerste werkjaar van de beheerovereenkomst moet de heg gesnoeid (niet klepelen) worden, daarna mag dat niet meer • De snoeihoogte bedraagt minstens 1,5 meter, de snoeibreedte minstens 1 meter • Exoten (amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, robinia etc.), inclusief opslag (jonge scheuten), bestrijden • Dode planten vervangen door geschikte soorten
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	2,76 EUR per lopende meter

Titel	Onderhoud houtkant (KLE4)
Doelstelling	Houtkant onderhouden volgens technische richtlijnen zodat houtkant goed kan ontwikkelen.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht • Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het beheerobject is een lijnvormig landschapselement dat bestaat uit meerdere rijen hakhout • Het beheerobject ligt op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond • Het beheerobject ligt in het beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting of windscherm • Variant 1: het beheerobject bestaat voor minstens 75% uit geschikte soorten uit de lijst in bijlage 5 • Variant 2: het beheerobject bestaat voor minstens 50 % uit geschikte soorten uit de lijst in bijlage 5 • Variant 3: het beheerobject bestaat voor minstens 25 % uit geschikte soorten uit de lijst in bijlage 5 • De oppervlakte bedraagt minstens 1 are • Geen gaten in het landschapselement
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het beheerobject is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De stambasis van de planten beschermen tegen het vee • Het beheer uitvoeren zoals bepaald in de beheerovereenkomst en binnen de vermelde termijn (binnen de eerste 4 jaar) en in overeenstemming met de gekozen variant (aandeel geschikte soorten) • Geen snoeihout in de houtkant • Exoten (amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, robinia etc.), inclusief opslag (jonge scheuten), bestrijden • Dode planten vervangen door geschikte soorten
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • extra kosten • uitgespaarde kosten: opbrengst hout • transactiekost
Steunbedrag	Variant 1 (75 % geschikte soorten): 40,2 EUR/are Variant 2 (50 % geschikte soorten): 26,7 EUR/are Variant 3 (25 % geschikte soorten): 17,8 EUR/are

Titel	Omvormingsbeheer houtkant (KLE5)
Doelstelling	Houtkanten met exoten en/of achterstallig beheer onderhouden volgens technische richtlijnen zodat houtkanten opnieuw goed kunnen ontwikkelen.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht • Geen handelingen uitvoeren met het opzet vogels of hun nesten te verstoren of te vernielen
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • De aanvraag gebeurt in het kader van een door de beheerdienst goedgekeurd projectvoorstel, dat duidelijk definieert op welke manier de aanwezige exoten bestreden zullen worden of hoe achterstallig onderhoud zal worden uitgevoerd • Het beheerobject ligt op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond • Het beheerobject ligt in het beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting of windscherm • De oppervlakte bedraagt minstens 1 are • Geen gaten in het landschapselement
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het beheerobject is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De stambasis van de planten beschermen tegen het vee • Het achterstallig onderhoud en de exotenbestrijding (amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, robinia etc.) worden uitgevoerd binnen de eerste 4 jaren van de beheerovereenkomst (volgens methodiek en stappenplan in het projectvoorstel) • Geen snoeihout in de houtkant • Dode planten vervangen door geschikte soorten
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • extra kosten • uitgespaarde kosten: opbrengst hout • transactiekost
Steunbedrag	80,9 EUR/are

Titel	Onderhoud houtsingel (KLE6)
Doelstelling	Houtsingel onderhouden volgens technische richtlijnen zodat houtsingel goed kan ontwikkelen.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht • Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • De houtsingel is een lijnvormig landschapselement bestaande uit één of meerdere bomenrijen met één of meerdere rijen struik- en struweelsoorten • De houtsingel ligt op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond • De houtsingel is gelegen in het beheergebied • De houtsingel maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting of windscherm • De houtsingel bestaat voor minstens 75% geschikte soorten uit de lijst in bijlage 6 • De oppervlakte bedraagt minstens 1 are en de breedte bedraagt maximum 10 meter • Geen gaten in het landschapselement
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het beheerobject is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De stambasis van de planten beschermen tegen het vee • Het beheer uitvoeren zoals bepaald in de beheerovereenkomst en binnen de vermelde termijn (binnen de eerste 4 jaar) • Snoeihout mag op stapels of rillen verwerkt worden voor zover het de ondergroei en/of stoven niet schaadt • Exoten (amerikaanse vogelkers, amerikaanse eik, robinia etc.), opslag inbegrepen, bestrijden • Dode planten vervangen door geschikte soorten
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	45,4 EUR/are

Titel	Onderhoud knotbomenrij (KLE7)
Doelstelling	Knotbomen onderhouden volgens technische richtlijnen zodat knotbomen goed kunnen ontwikkelen
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht • Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het beheerobject bestaat uitsluitend uit soorten uit de lijst in bijlage 7 • Het beheerobject ligt op of grenst volledig aan een perceel geregistreerd als landbouwgrond • Het beheerobject ligt in het beheergebied afgebakend door de bevoegde overheid • Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting of windscherm • Het beheerobject is een lijnvormig landschapselement bestaande uit minstens 10 hoogstammige knotbomen • De plantafstand bedraagt 2 tot 10 meter • Geen gaten in het landschapselement
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De stambasis van de planten beschermen tegen het vee • Het beheer uitvoeren zoals bepaald in de beheerovereenkomst en binnen de vermelde termijn (binnen de eerste 4 jaar) • De knothoogte bedraagt minstens 1,8 meter • Dode planten vervangen door geschikte soorten
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • extra kosten • uitgespaarde kosten: opbrengst hout • transactiekost
Steunbedrag	2,83 EUR/boom

2.5.2 Provincies en gemeenten

Titel	Onderhoud hoogstamboomgaard (KLE8)
Doelstelling	Onderhouden van boomgaarden met hoogstammige fruitbomen volgens technische richtlijnen zodat de boomgaarden goed kunnen ontwikkelen
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	• Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht • Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren
Instapvoorwaarden	• De hoogstamboomgaard ligt op een perceel landbouwgrond • De boomgaard bestaat uit fruitboomsoorten uit de lijst in bijlage 9 • De boomgaard bestaat uit minstens 10 hoogstammige fruitbomen • De takvrije stamhoogte bedraagt minstens 180 cm
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De boomgaard is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • Dode planten vervangen door geschikte soorten • De stambasis van de planten beschermen tegen het vee • De bomen snoeien volgens de richtlijnen opgenomen in de overeenkomst in de periode van 1 november tot 1 maart: ○ Bij jonge aanplant: vormsnoei ○ Bij gevestigde aanplant: onderhoudssnoei d.m.v. het weghalen van overtollige takken, zodat het licht maximaal benut wordt ○ Bij achterstallig onderhoud: herstel van de boomvorm en vruchthoutverjonging
Subsidiabele kosten	• Extra kosten • Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 29,17 EUR/stuk Andere grondgebruikers: 29,17 EUR/stuk

Titel	Onderhoud Struweelkant (KLE9)
Doelstelling	Struweelkant onderhouden volgens technische richtlijnen zodat het struweel en de bijhorende vegetatie spontaan vrij kan uitgroeien.
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	• Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht • Geen werken uitvoeren tijdens het broedseizoen om broedende vogels niet te verstoren
Instapvoorwaarden	• Het beheerobject is een vrijliggend lijnvormig landschapselement bestaande uit een houtige begroeiing van struik- of struweelsoorten (bijlage 4 en 5), en/of braam en/of brem én een strook waarop een vegetatie zich spontaan kan ontwikkelen. • Het beheerobject ligt op of grenst volledig aan een perceel landbouwgrond • Het beheerobject maakt geen deel uit van een tuin en kan niet worden omschreven als erfbeplanting • Van de in het beheerobject aanwezige houtige struik- en struweelsoorten bestaat minimum 50% uit de lijst in bijlage 4 en 4 en/of braam en/of brem • De contractuele oppervlakte bedraagt minstens één are en de breedte maximaal 10 meter
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het beheerobject is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De stambasis van de planten beschermen tegen het vee • Het beheer uitvoeren zoals in de overeenkomst bepaald en binnen de vermelde termijn: de struweelkant (met name de niet-houtige vegetatie op de strook) het derde en het vijfde jaar voor telkens min 40% en max 50% van de oppervlakte maaien of klepelen. • Exoten (Amerikaanse vogelkers, Amerikaanse eik, robinia etc.), inclusief opslag (jonge scheuten), bestrijden • De breedte van het object bedraagt over de gehele lengte minstens 2 meter • Geen bestrijdingsmiddelen gebruiken • Geen meststoffen of bodemverbeteringsmiddelen opbrengen • Behalve het maaibeheer geen enkele andere activiteit op de struweelkant uitvoeren
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 18 EUR/are Andere grondgebruikers: 6,2 EUR/are

Titel	Onderhoud poel (KLE10)
Doelstelling	Onderhouden volgens technische richtlijnen (opgesteld door provincie/gemeente) van een uitgegraven klein waterelement met natuurlijke oevers dat gevoed wordt door regen- en/of grondwater en het grootste deel van het jaar van nature waterhoudend is
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	Instandhouding van kleine landschapselementen en algemene zorgplicht
Instapvoorwaarden	• De poel is gelegen op een perceel landbouwgrond • Het perceel is grasland • De poel heeft een oppervlakte tussen 25 vierkante meter en 500 vierkante meter • De poel heeft een waterdiepte tussen 0,5 meter en 1,5 meter
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • De poel is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • De poel onderhouden volgens de richtlijnen opgenomen in de overeenkomst zodat het dichtgroeien van de poel door planten en verlanden van de poel voorkomen wordt • Het water van de poel mag alleen gebruikt worden ten behoeve van het vee • In de poel mogen geen waterplanten worden aan- of ingebracht • Er mogen geen vissen of watervogels worden uitgezet in de poel
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • Extra kosten • Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwer: 25 m² – 100 m²: 111 EUR/poel 101 m² – 300 m²: 202 EUR/poel 301 m² – 500 m²: 269 EUR/poel Andere grondgebruikers: 25 m² – 100 m²: 100 EUR/poel 101 m² – 300 m²: 173 EUR/poel 301 m² – 500 m²: 225 EUR/poel

2.6 WATERBEHEER

2.6.1 Beheerovereenkomsten VLM

Titel	Waterkwaliteit (WA1)
Doelstelling	Lokaal bijdragen aan de verbetering van de waterkwaliteit door een hoog percentage (90 %) teelten met een laag risicoprofiel op te nemen in het teeltplan (bouwland) van het bedrijf. Het risicoprofiel van een teelt wordt bepaald door de nitraatgevoeligheid van de teelt, de erosiegevoeligheid van de teelt en de mate waarin de teelt organische C aanvoert.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	- Tijdens de looptijd van de overeenkomst is de mestbalans van het bedrijf in evenwicht - Een bodemanalyse uitvoeren, waarbij minstens het C gehalte en de pH bepaald worden, door een erkend labo op minimum aantal percelen (geen permanente bedekking/grasland) van het bedrijf
Instapvoorwaarden	- De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer - Minimaal 2 ha bouwland gebruiken in de afgebakende gebieden - De contractoppervlakte bedraagt minimaal 2 ha - Kan enkel toegepast worden op percelen geregistreerd als landbouwgrond
Verbintenisvoorwaarden	- Het totale areaal bouwland wordt bepaald door percelen die in gebruik zijn op de uiterste indieningsdatum van de verzamelaanvraag bij de begunstigde - Op bouwlandpercelen minstens voor de minimaal overeengekomen oppervlakte laag-risicoteelten verbouwen. De maximale oppervlakte bedraagt 1,2 keer de minimale oppervlakte - De percelen die gebruikt worden voor het voldoen aan de minimale contractoppervlakte en het minimumareaal laag-risicohoofddeelten, moeten een volledig jaar in gebruik zijn bij de begunstigde - Het minimum areaal laag-risicohoofddeelten bedraagt minimaal 90% van het totale areaal bouwland - De laag-risicohoofddeelten, die gemeld worden voor toepassing van de actie, moeten gevolgd worden door een nateelt met een laag risico met uitzondering van de in de Vlaamse regelgeving vastgestelde teelten waarvoor het teelttechnisch niet mogelijk is om een nateelt in te zaaien. - Minstens 4 hoofddeelten waarvan 3 laag-risicohoofddeelten verbouwen andere dan blijvend grasland, waarbij het oppervlakte aandeel van 3 laag risicohoofddeelten minstens elk 5 % is t.o.v. het totaal areaal bouwland. - Het nitraatresidu laten bepalen door een erkend labo op alle percelen in gebruik door het bedrijf - Het gemiddeld nitraatresidu van het perceel is lager dan een nader te bepalen waarde - Een bodemanalyse uitvoeren, waarbij minstens het C gehalte en de pH bepaald worden, door een erkend labo op alle bouwlandpercelen van het bedrijf in het eerste jaar van de overeenkomst

Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	245 EUR/ha

2.6.2 Maatregelenpakketten lokale besturen

Titel	Regelen stuwtjes (WA2)
Doelstelling	Het regelen van het lokale waterpeil met behulp van schotbalkstuwtjes in grachten zodat verdroging en overstroming voorkomen worden
Bevoegde instantie	Provincies en gemeenten
Basisnormen	/
Instapvoorwaarden	De stuw ligt in een gracht gelegen langs een perceel landbouwgrond
Verbintenisvoorwaarden	- Manueel regelen van schotbalkstuw zodat een optimaal waterpeil bereikt wordt - Registreren van de handelingen m.b.t. schotbalkstuw
Subsidiabele kosten	- Extra kosten - Transactiekosten
Steunbedrag	GLB-actieve landbouwers: 212 EUR/stuw Andere grondgebruikers: 212 EUR/stuw

2.7 NATURA 2000

2.7.1 Beheerovereenkomsten VLM

Titel	Fosfaat uitmijnen (IHD1)
Doelstelling	Bijdragen aan het verbeteren van de abiotische condities op gronden gelegen in Natura2000-gebieden of zones daarbuiten, door het verbouwen van specifieke teelten en door een geschikte N- en K-bemesting, in functie van het uitmijnen van fosfaat
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Verplicht bijhouden correct bemestingregister • De bemestingsnormen respecteren op het perceel
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Het perceel is gelegen in beheergebied voor fosfaatuitmijning • Het perceel is geschikt bevonden door een deskundige • Het perceel is bouwland • Het teeltschema wordt bepaald voor het sluiten van de overeenkomst
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het perceel is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • Teeltschema uitvoeren volgens keuze in de overeenkomst ○ ofwel ▪ Meerjarig mengsel van grassen, witte en rode klaver (5 jaar) ○ ofwel ▪ In het eerste jaar een graangewas, vlas, boekweit verbouwen op perceel, gevolgd door een mengsel van meerjarige grassen, witte en rode klaver, in het vijfde jaar kan opnieuw een graangewas verbouwd worden • Jaarlijks oogsten van de teelt is verplicht • Geen fosfaatmeststoffen aanwenden op het perceel • De factuur en het zaaizaadetiket van het grasklavermengsel bewaren • In het eerste en het laatste jaar de fosfaatvoorraad in de bodem meten door een bodemanalyse door een erkend labo • In het eerste en het derde jaar de N-, de K-voorraad en de zuurtegraad meten door een bodemanalyse door een erkend labo. • Vanaf het eerste werkjaar het perceel bemesten (N, K en pH) volgens het bemestingsadvies op basis van de bodemanalyses rekening houdend met de geldende bemestingsnormen.
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	704 EUR/ha

Titel	Verminderde bemesting bouwland (100 % reductie) (IHD2)
Doelstelling	Geschikte abiotische condities creëren met het oog op Natura2000 doelstellingen, door geen enkele vorm van bemesting toe te passen in of rond Natura2000 gebieden.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	Tijdens de looptijd van de overeenkomst is de mestbalans van het bedrijf in evenwicht
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel ligt in een beheergebied • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Het perceel is bouwland volgens het GBCS • Gebruik maken van het systeem van werkzame stikstof. • Op het perceel is er geen bemestingsbeperking of geen bemestingsverbod van toepassing • Minimaal 2 ha bouwland gebruiken in het beheergebied
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het perceel is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • Het beheerobject wordt gedurende de looptijd van de overeenkomst als één perceel aangegeven met eenzelfde teelt • Het aanwenden van elke vorm van P of N meststoffen (beweiding inbegrepen) is niet toegestaan. • Nitraatresidubepaling laten uitvoeren door een erkend labo op alle percelen in gebruik door het bedrijf • Het gemiddeld nitraatresidu van de percelen voldoet aan een nader te bepalen waarde • Op het perceel dient een vruchtwisseling toegepast te worden
Subsidiabele kosten	• opbrengstderving • extra kosten • uitgespaarde kosten • transactiekost
Steunbedrag	1391 EUR/ha

Titel	Verminderde bemesting grasland (100 % reductie) (IHD3)
Doelstelling	Geschikte abiotische condities creëren met het oog op Natura2000 doelstellingen, door geen enkele vorm van bemesting toe te passen in of rond Natura2000 gebieden.
Bevoegde instantie	VLM
Basisnormen	• Gedurende de looptijd van de overeenkomst is de mestbalans van het bedrijf in evenwicht • Minimumactiviteit uitvoeren om verruiging en verbossing tegen te gaan
Instapvoorwaarden	• De begunstigde is een GLB-actieve landbouwer • Het perceel ligt in een beheergebied • Het perceel is geregistreerd als landbouwgrond • Het perceel is grasland volgens het GBCS • Gebruik maken van het systeem van werkzame stikstof. • Op het perceel is er geen bemestingsbeperking of geen bemestingsverbod van toepassing • Minimaal 2 ha grasland gebruiken in het beheergebied
Verbintenisvoorwaarden	• De begunstigde respecteert tijdens de looptijd van de overeenkomst de afmetingen vastgelegd in de overeenkomst • Het perceel is tijdens de volledige looptijd van de overeenkomst in gebruik bij de begunstigde • Het aanwenden van elke vorm van P of N meststoffen (beweiding inbegrepen) is niet toegestaan. • De graslandvegetatie in stand houden • Nitraatresidubepaling laten uitvoeren door een erkend labo op alle percelen in gebruik door het bedrijf • Het gemiddeld nitraatresidu van het perceel voldoet aan een nader te bepalen "waarde"
Subsidiabele kosten	• Opbrengstderving • uitgespaarde kosten • extra kosten • transactiekost
Steunbedrag	1036 EUR/ha

3 MEER INFORMATIE

- Over de beheerovereenkomsten van VLM:
 - www.vlm.be <thema's < beheerovereenkomsten
 - Mail naar beheerovereenkomsten@vlm.be
- Over de 17 maatregelenpakketten voor gemeenten en provincies in deze catalogus:
 - Mail naar beheerovereenkomsten@vlm.be
- Over andere subsidiemogelijkheden door de Vlaamse overheid
 - Aanleg niet-productieve investeringen (zoals hagen, heggen, houtkanten ea.): <https://lv.vlaanderen.be/nl/subsidies/vlif-steun/niet-productieve-investeringssteun>
 - Bebossing van landbouwgrond: <https://www.natuurenbos.be/bebossing>
 - Agromilieuverbintenissen Departement Landbouw & Visserij: <https://lv.vlaanderen.be/nl/subsidies/agromilieumaatregelen>

4 BIJLAGEN

4.1.1 Bijlage 1: kwetsbare elementen perceelsrandenbeheer

KW1.	Berm Weg- en spoorwegberm, talud, wal, tumulus, en dijk met een breedte van minstens 2 meter met een waardevolle graslandvegetatie (zie KW9.).
KW2.	Bos Alle types, met uitzondering van populieren, naaldhout en andere exoten zonder gevarieerde ondergroei (geen struik- of kruidlaag, of kruidlaag enkel bestaande uit grassen).
KW3.	Gracht (geen VHA) Beek, gracht of sloot met een goed ontwikkelde rietvegetatie (riet, rietgras, liesgras, lisdodde, gele lis, zwanenbloem, ...); Beek, gracht of sloot met een goed ontwikkelde waardevolle moeras- of waterflora (liesgras, rietgras, gele lis, zwanenbloem, poelruit, moerasmelkdistel, pijlkruid, dotterbloem, ...). Continu watervoerende bronbeken op valleiflanken in bosrijke omgeving, die omwille van het grote verval weinig of geen vegetatie herbergen, maar sterk verbonden zijn aan bronbosvegetaties (BWK: 'vc') Beek, gracht of sloot met een actief peilbeheer doormiddel van stuwtjes of andere infrastructuur met de bedoeling de afvoer van het water te vertragen Onder goed ontwikkeld wordt verstaan dat de genoemde vegetatie hetzij aaneengesloten voorkomt, hetzij een dekkingsgraad heeft van meer dan 50% verdeeld over de volledige lengte van het kwetsbaar element.
KW4.	Graft Aangeduid op de topokaart en/of hoogteverschil tussen maaivelden minstens 1 meter.
KW5.	Holle weg Aangeduid op de topokaart en/of maaiveld minstens 1 meter boven het wegdek.

KW6.	Houtig landschapselement Struweel met een breedte van minimaal 2 meter (braam-, brem-, doorn- en wilgenstruwelen); Houtkant en houtwal (al dan niet in hakhoutbeheer); Kaphaag; Heg; (Knot)bomenrij – minstens 10 bomen met maximaal 10 meter tussenafstand, met uitzondering van populieren en exoten; Dreef – minstens 20 bomen met maximaal 10 meter tussenafstand, met uitzondering van populieren en exoten. Hagen en windschermen voldoen niet.
KW7.	Waterloop Alle waterlopen opgenomen in de Vlaamse Hydrografische Atlas (VHA).
KW8.	Poel (Veedrink-)poelen, walgrachten, poelensnoeren en vennen die behoudens uitzonderlijke droogteperiodes waterhoudend zijn (watergebonden flora en fauna). Siervijvers en recreatievijvers voldoen niet.
KW9.	Soortenrijk grasland Alle graslandtypes die in aanmerking komen voor instandhoudingsbeheer soortenrijk grasland: • Graskruidenmix (o.m. reukgras, rood zwenkgras, gewoon struisgras, veldzuring, scherpe boterbloem, gewone hoornbloem, smalle weegbree, pinksterbloem, echte koekoeksbloem, kleine klaver, gewoon biggenkruid, ...); • Zilverschoonweide (o.m. fioringras, geknikte vossenstaart, liesgras, mannagras, zilverschoon, waterbies, moeras-vergeet-mij-niet, zompvergeet-mij-niet, watermunt, heelblaadjes, zeegroene rus, valse voszegge, ...); • Bloemrijk grasland (o.m. gewoon struisgras, rood zwenkgras, grasklokje, muizenoor, margriet, knoopkruid, brunel, kale jonker, beemdlangbloem, kamgras, witte klaver, madelief, vertakte leeuwentand, ruwe smele, tijmeprijs, hazenzegge, geel walstro, ruige weegbree, sikkellklaver, kattendoorn, kleine bevernel, dotterbloem, pinksterbloem, moerasrolklaver, waterkruid, rietorchis, brede orchis, grote ratelaar, ...); • Schrale graslanden (dotterbloemgraslanden, kleine zeggebegroeiingen, blauwgraslanden, heischraal grasland, ...). Algemene regel: Vegetatie is een mix van grassen en kruiden en omvat minstens een dertigtal verschillende soorten.

4.1.2 Bijlage 2: soortenlijst haag

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Beuk	Fagus sylvatica
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna
Gewone vlier	Sambucus nigra
Gladde iep (veldolm)	Ulmus minor
Haagbeuk	Carpinus betulus
Hazelaar	Corylus avellana
Hondsroos	Rosa canina
Hulst	Ilex aquifolium
Rode kornoelje	Cornus sanguinea
Sleedoorn	Prunus spinosa
Spaanse aak (veldesdoorn)	Acer campestre
Tweestijlige meidoorn	Crataegus laevigata
Wilde kardinaalsmuts	Euonymus europaeus
Wilde liguster	Ligustrum vulgare
Wintereik	Quercus petraea
Zomereik	Quercus robur

4.1.3 Bijlage 3: soortenlijst kaphaag

Type 1: halfstammige knotbomen

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Fladderiep (steelolm)	Ulmus laevis
Gewone es	Fraxinus excelsior
Gladde iep (veldolm)	Ulmus minor
Grootbladige linde (zomerlinde)	Tilia platyphyllos
Haagbeuk	Carpinus betulus
Kleinbladige linde (winterlinde)	Tilia cordata
Kraakwilg	Salix fragilis
Ratelpopulier	Populus tremula
Ruwe iep (bergolm)	Ulmus glabra
Schietwilg	Salix alba
Spaanse aak (veldesdoorn)	Acer campestre
Wintereik	Quercus petraea
Zomereik	Quercus robur
Zwarte els	Alnus glutinosa
Zwarte populier	Populus nigra

Type 2: eenrijig hakhout

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Boswilg	Salix caprea
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna
Fladderiep (steelolm)	Ulmus laevis
Gelderse roos	Viburnum opulus
Gele kornoelje	Cornus mas
Geoorde wilg	Salix aurita
Gewone es	Fraxinus excelsior
Gewone esdoorn	Acer pseudoplatanus
Gewone vlier	Sambucus nigra
Gewone vogelkers	Prunus padus
Gladde iep (veldolm)	Ulmus minor
Grauwe abeel	Populus x canescens
Grauwe/rosse wilg	Salix cinerea
Grauwe els	Alnus incana
Grootbladige linde (zomerlinde)	Tilia platyphyllos
Haagbeuk	Carpinus betulus
Hazelaar	Corylus avellana
Katwilg	Salix viminalis
Kleinbladige linde (winterlinde)	Tilia cordata
Kraakwilg	Salix fragilis
Laurierwilg	Salix pentandra
Ratelpopulier	Populus tremula
Rode kornoelje	Cornus sanguinea
Ruwe berk	Betula pendula
Ruwe iep (bergolm)	Ulmus glabra

Schietwilg	Salix alba
Sleedoorn	Prunus spinosa
Spaanse aak (veldesdoorn)	Acer campestre
Sporkehout (vuilboom)	Rhamnus frangula
Tamme kastanje	Castanea sativa
Tweestijlige meidoorn	Crataegus laevigata
Wegedoorn	Rhamnus cathartica
Wilde kardinaalsmuts	Euonymus europaeus
Wilde liguster	Ligustrum vulgare
Wilde lijsterbes	Sorbus aucuparia
Wintereik	Quercus petraea
Zachte berk	Betula pubescens
Zomereik	Quercus robur
Zwarte els	Alnus glutinosa

4.1.4 Bijlage 4: soortenlijst heg

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Amandelwilg	Salix triandra
Beklierde heggenroos	Rosa tomentella
Berijpte viltroos	Rosa sherardii
Beuk	Fagus sylvatica
Bittere wilg	Salix purpurea
Bosroos	Rosa arvensis
Duindoorn	Hippophae rhamnoides
Duinroos	Rosa pimpinellifolia
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna
Egelantier	Rosa rubiginosa
Gaspeldoorn	Ulex europaeus
Gelderse roos	Viburnum opulus
Gele kornoelje	Cornus mas
Geoorde wilg	Salix aurita
Gewone vlier	Sambucus nigra
Gewone vogelkers	Prunus padus
Gladde iep (veldolm)	Ulmus minor
Haagbeuk	Carpinus betulus
Hazelaar	Corylus avellana
Heggeroos	Rosa corymbifera
Hondsroos	Rosa canina
Hulst	Ilex aquifolium
Katwilg	Salix viminalis
Kleinbloemige roos	Rosa micrantha
Koraalmeidoorn	Crataegus rosiformis
Kraagroos	Rosa agrestis
Mispel	Mespilus germanica
Rode kornoelje	Cornus sanguinea
Schijnegelantier	Rosa columnifera
Sleedoorn	Prunus spinosa
Spaanse aak (veldesdoorn)	Acer campestre
Sporkehout (vuilboom)	Rhamnus frangula
Tweestijlige meidoorn	Crataegus laevigata
Viltroos	Rosa pseudosabariuscula
Wegedoorn	Rhamnus cathartica
Wilde aalbes	Ribes rubrum
Wilde kardinaalsmuts	Euonymus europaeus
Wilde kruisbes	Ribes uva-crispa
Wilde liguster	Ligustrum vulgare
Wilde lijsterbes	Sorbus aucuparia
Wintereik	Quercus petraea
Wilde zwarte bes	Ribes nigrum
Zomereik	Quercus robur
Zuurbes	Berberis vulgaris

4.1.5 Bijlage 5: soortenlijst houtkant

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Boswilg	Salix caprea
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna
Fladderiep (steelolm)	Ulmus laevis
Gelderse roos	Viburnum opulus
Gele kornoelje	Cornus mas
Geoorde wilg	Salix aurita
Gewone es	Fraxinus excelsior
Gewone esdoorn	Acer pseudoplatanus
Gewone vlier	Sambucus nigra
Gewone vogelkers	Prunus padus
Gladde iep (veldolm)	Ulmus minor
Grauwe abeel	Populus x canescens
Grauwe/rosse wilg	Salix cinerea
Grauwe els	Alnus incana
Grootbladige linde (zomerlinde)	Tilia platyphyllos
Haagbeuk	Carpinus betulus
Hazelaar	Corylus avellana
Katwilg	Salix viminalis
Kleinbladige linde (winterlinde)	Tilia cordata
Kraakwilg	Salix fragilis
Laurierwilg	Salix pentandra
Ratelpopulier	Populus tremula
Rode kornoelje	Cornus sanguinea
Ruwe berk	Betula pendula
Ruwe iep (bergolm)	Ulmus glabra
Schietwilg	Salix alba
Sleedoorn	Prunus spinosa
Spaanse aak (veldesdoorn)	Acer campestre
Sporkehout (vuilboom)	Rhamnus frangula
Tamme kastanje	Castanea sativa
Tweestijlige meidoorn	Crataegus laevigata
Wegedoorn	Rhamnus cathartica
Wilde kardinaalsmuts	Euonymus europaeus
Wilde liguster	Ligustrum vulgare
Wilde lijsterbes	Sorbus aucuparia
Wintereik	Quercus petraea
Zachte berk	Betula pubescens
Zomereik	Quercus robur
Zwarte els	Alnus glutinosa

4.1.6 Bijlage 6: soortenlijst houtsingel

Struik- en struweelsoorten

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Amandelwilg	Salix triandra
Beklierde heggenroos	Rosa tomentella
Berijpte viltroos	Rosa sherardii
Beuk	Fagus sylvatica
Bittere wilg	Salix purpurea
Bosroos	Rosa arvensis
Duindoorn	Hippophae rhamnoides
Duinroos	Rosa pimpinellifolia
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna
Egelantier	Rosa rubiginosa
Gaspeldoorn	Ulex europaeus
Gelderse roos	Viburnum opulus
Gele kornoelje	Cornus mas
Geoorde wilg	Salix aurita
Gewone vlier	Sambucus nigra
Gewone vogelkers	Prunus padus
Gladde iep (veldolm)	Ulmus minor
Haagbeuk	Carpinus betulus
Hazelaar	Corylus avellana
Heggeroos	Rosa corymbifera
Hondsroos	Rosa canina
Hulst	Ilex aquifolium
Katwilg	Salix viminalis
Kleinbloemige roos	Rosa micrantha
Koraalmeidoorn	Crataegus rosiformis
Kraagroos	Rosa agrestis
Mispel	Mespilus germanica
Rode kornoelje	Cornus sanguinea
Schijnegelantier	Rosa columnifera
Sleedoorn	Prunus spinosa
Spaanse aak (veldesdoorn)	Acer campestre
Sporkehout (vuilboom)	Rhamnus frangula
Tweestijlige meidoorn	Crataegus laevigata
Viltroos	Rosa pseudosabariuscula
Wegedoorn	Rhamnus cathartica
Wilde aalbes	Ribes rubrum
Wilde kardinaalsmuts	Euonymus europaeus
Wilde kruisbes	Ribes uva-crispa
Wilde liguster	Ligustrum vulgare
Wilde lijsterbes	Sorbus aucuparia
Wintereik	Quercus petraea
Wilde zwarte bes	Ribes nigrum
Zomereik	Quercus robur
Zuurbes	Berberis vulgaris

4.1.7 Bijlage 7: soortenlijst knotbomen

Nederlandse benaming	Wetenschappelijke benaming
Fladderiep (steelolm)	Ulmus laevis
Gewone es	Fraxinus excelsior
Gladde iep (veldolm)	Ulmus minor
Grootbladige linde (zomerlinde)	Tilia platyphyllos
Haagbeuk	Carpinus betulus
Kleinbladige linde (winterlinde)	Tilia cordata
Kraakwilg	Salix fragilis
Ratelpopulier	Populus tremula
Ruwe iep (bergolm)	Ulmus glabra
Schietwilg	Salix alba
Spaanse aak (veldesdoorn)	Acer campestre
Wintereik	Quercus petraea
Zomereik	Quercus robur
Zwarte els	Alnus glutinosa
Zwarte populier	Populus nigra

4.1.8 Bijlage 8: soortenlijst hoogstamboomgaard

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
abondance	abbé fétel	abesse de mouland	abquinen	brugnon	abquinen
akenaar	alexandrine douillard	alkense	abrikoospruim	brugnon blanc	abricotée
alkmene	amandelppeer	anabelle	altesse	brugnon de féligny	admirable jaune
ananasreinette	ananas de courtrai	ander zeldzaam ras	altesse de juillet	brugnon de zelhem	alberge jaune
ander zeldzaam ras	ander zeldzaam ras	anglaise hatif	altesse dubbele	fantasia	amsden
anna boelens	andré desportes	anglaise hâtif	altesse enkele	galopin	ander zeldzaam ras
antonowka	avezaath kapel	bakkerskriek	ander zeldzaam ras	gros violet	barbara
api d'orange	bakpeer	bampkers	angelina burdet	nectared	béguine de termonde
api noire	beau présent	bastaarddikke	anna späth	nectarine galopin	belle bausse
argilière	belle angevine	belle-de-saint-trond	avalon	nectarose	belle conquête (de bavay)
assumpta	bellekens	bellense bruine	bakpruim dubbel	ruby gold	belle de vitry
astrakan rode	bergamotte	bigarreau	bakpruim enkel	sungrand (early)	belle et bonne
astrakan witte	bergamotte dubbel	bigarreau blanc et rose	belle de louvain	victoria	belle impériale
baron de pitteurs	bergamotte esperen	bigarreau burlat	belle de thuin	violet ou musqué	benedicte
bataafse bellefleur	bergamotte heibrik	bigarreau cardinaels	belpruim	vroege delespaul	bloedperzik
batard	bergamotte hertrich	bigarreau de mai	betuwse kwets		bonne de malines
batard (bastaard)	bergamotte rapertingen	bigarreau de mézele	bleue de belgique		bonouvrier
beauty of bath	bergamotte speelhof	bigarreau de putte	boerenblauwe		bredase (abrikoos)
belle de furnes	bergamotte zomer	bigarreau elton	bryanston gage		broechemse
belle de lippe	besi de chaumontel	bigarreau esperen	bühler frühwesche		champion
belle de nord	besi dubost	bigarreau helshoven	bühler wiesenheim		chanceliore
belle de nordhausen	beurré	bigarreau jaboulay	bulgarie		charles inghouf
belle de pontoise	beurré alexandre lucas	bigarreau moreau	bullens blauwe		chevreuse tardive
belle et bonne	beurré bâchelier	bigarreau napoléon	burbank		chrevreuse hâtive
bellefleur	beurré bosc	bigarreau noir d'espagne	burmosa		comtesse de hainaut
bellefleur brabantse	beurre capiaumont	bigarreau ossekop	cambridge gage		de schutter
bellefleur de sergemy	beurré capiaumont	bigarreau van ordingen	coe's golden drop		delespaul
bellefleur defournis	beurré chaboceau	bigarreau van piringen	conducta de wallon		dixired

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
bellefleur dubbele	beurré clairgeau	bigarreau van schriek	corso bleu		early pourpre
bellefleur engelse	beurre d'amanlis	bigarreau victor	czar		early victoria eiserne kanzler
bellefleur enkele	beurré d'amanlis	bigarreau witte	damas c		fertile de septembre
bellefleur franse	beurré d'angleterre	blankette - dubbel	des béjonnières		fidelia
bellefleur gele	beurré de ghélin	blauwe bigarreau	diepenbeekse pruim		gailly
bellefleur large mouche	beurré de l'assomption	bodson krik	drap d'or esperen		galande
bellefleur limburgse	beurré de merode	boterkers	dubbele boerewitte		grégoire
benoni	beurré de naghin	bourtoulse	dubbele priesterkes		grijze muizen
berglander	beurré d'enghien	brabanders	early laxton		grosse mignonne
bismarck	beurré d'hardenpont	broechemse	early rivers prolific		grosse noir de montreuil
bloemeezoet	beurré diel	brugse kortsteel	early transparent gage		grosse violette
blokappel	beurré dumont	bruine bigarreau	edwards		hale's early
bohnäpfel	beurré giffard	bruine kers	eierpruim		hambledon
borowicki	beurré goubalt	bruine krakers	elena		hâtive de hollande
boskoop bovey	beurré gris	bruine van ordingen	frühzwetsche		hongaarse abrikoos
braeburn	beurré hardy	canada giant	gelbe hauszwetsche		impératrice eugénie
bramley's seedling	beurré lebrun	capucien	golden japan		jefkesperzik
brede ogen	beurré leon de loof	castor	gros damas de tours		kernechter von vorgebirge
brugger renette	beurré napoleon	cerise blanche d'harcigny	grove's late victoria		lakperzik
callaertappel	beurré neuland	coeur de noyon	hauszwetsche		leopold I
calville	beurré rose	cuvelieren	hongaarse kwets		lievelingen
calville blanc d'été	beurré six	dikke waalse	italiaanse kwets		lord napier
calville blanc d'hiver	beurré sterckmans	dönissens gelbe knoppelkirsche	jefferson		louis grognet
calville d'archangelsk	beurré superfin	dubbele meikers	jojo		ludo
calville de luxembourg	beurré unique	durone	jubileum		luizet (abrikoos)
calville duquesne	beurré van den ham	early rivers	kattebeekse (witte)		madame blanchet
calville rouge d'automne	blarenpeer	empereur françois	kattetongen		madame gaujard
calville rouge d'été	blinkmadammen	fleur de bruxelles	kerspruim		madeleine blanche
calville rouge d'hiver	bloedpeer	franse vroege	kirke's plum		madeleine rouge

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
cellini	blooskens	frühe rote meckenheimer	krombekken		may flower
ciderappel	bonne cuvigne	gascogne tardive de seninghem	kroosjespruim		melcaton d'anvers
citroenappel	bonne de bry	glazen	magna glauca		mignonne hâtive
colapuis	bonne de malines	gorsemkriek	mirabelle		monstrueuse de douai noblesse
court pendu	boschpeer	griotte saint-jean	mirabelle de metz		pêche colombia
court pendu de tournay	boterpeer	grosse royal	mirabelle de nancy		pêche congrès
court pendu gris	brederode	guigne d'annonay	mirabelle d'octobre		pêche d'ath
court pendu plat	bretanjes	guigne noire de ruesnes	mirabelle herrenhauser		pêche d'oignies
court pendu regeneré	brijzepeer	harde vellen	mirobalaan (geel of rood)		pêche drap d'or (d'avoine)
court pendu rosat	bronzée d'enghien	hardkers	monarch		pêche duquesnoy
court pendu rouge	brusselsche	hedelfinger riesenkirsche	monsieur hâtif		pêche ernoult
court pendu violette	brusselse dame	hoeve dobbelstein	monsieur jaune		pêche lepère
cox pomona	brusselse dame (tongeren 1933)	imperatrice eugenie	ontario		peregrine
cox's orange pippin	calebasse	inspecteur löhnis	oogstpruim		perkel
cwatresse double	calebasse à la reine	johanna	opal		petite mignonne
dabinet	calebasse bosc	kaaskers	palokes		pourprée hâtive
delcorf	calebasse de tirlemont	karina	pamelse datjes		précoce alexandre
dello	calebasse d'hiver	kassins frühe	pastoorspruim		précoce de hale
dijkmanszoet	callebasse d'hiver	kastanjekers	pond's seedling		précoce d'esperen (abrikoos)
dikkop	canadapeer	kelleris nr 16	précoce favourite		prune-pêche
discovery	canapinpeer	kelson	président		pucelle de malines
dolgo	catillac	kernielse zwarte	priesterkes dubbel		red top
donja	charles ernest	kleine waalse	prince englebert		redhaven
dorée de tournai	clapp's favourite	koningskers	professor collumbien		reine des vergers
douce coet ligné	clapp's favourite rood	kordia	prune abricot		remi van den brande
dr. jules gaudy	clara frijs	kortstaarten	prune d'agen		rhode islands
drentsche	colmar d'ete	krakers	prune de prince		rode muizen
dubbele speeckaert	colmar d'été	krakers bruine	prune-pêche		roter ellerstadter
dubbele zoete aagt	comte de flandre	krakers late	queen victoria		roter ingelheimer

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
duchesse d'oldenburg	comtesse de paris	krakers vroege	r.c. morros		sanguine rose ad mirable
duffelke	conference	krakers witte	reine claudé		saturne
eersteling	conseiller à la cour	krakers zwarte	reine claudé crottée		starcrest
elisa rathke	cooremans	lamotten	reine claudé d'altan		suncrest
ellison's orange	corsoneispeer	lapins	reine claudé de bavay		surprise de jodoigne
elstar	crausspeer	lievelingen	reine claudé d'eculy		téton de vénus
espanjola	cuisse madam	margrietien	reine claudé descordre		triomphe de saint laurent
essingh	cuisse madame	meikers	reine claudé d'oullins		truinyck
esterbine	de curé	merchant	reine claudé morros		vaes oogst
evac	delices de huy	merton glory	reine claudé souffriau		wassemberger
eysdener klumpke	désirée cornélis	merton premier	reine claudé van schouwen		waterloo
eytjes groen	diamantpeer	merton reward	reine claudé verte		willermoz
eytjes rood	dikstaarten	mierlose zwarte	reine claudé violette		witte montagne
fenouillet rouge	docteur jules guyot	momtmorency langsteel	royal de vilverde		
fijnsteel keiing	doyenné amelinckx	montmorency à courte queue	ruth gerstetter		
framboosappel	doyenné de juillet	morelle	sainte cathérine		
francatu romani	doyenné d'hiver	neskora	sanktus hubertus		
franse kroon	doyenne d'hiver rouge	newstar	schudderkes		
franse zure	doyenné d'hiver rouge	noordkriek	scrazinski		
freiherr von berlepsch	doyenné du comice	octavia	sint katrien		
frieslandse reinette	doyenné du comice rood	ossekop	stanley		
gascoyne's scarlet	duchesse d'angoulême	pater van mansfeld	sultan		
gauthier	durondeau	platkoppen	talvana		
germaine	dyzeling	pollux	thames cross		
glockenapfel	emile d'heyst	polse	tonneboer		
glorie van holland	épargne	puntkers	top		
gloster	eva baltet	puthers dikke	tragedie		
godivert	flippen dubbel	ramon oliva	valse condukken		
golden delicious	flippen enkele	regina	victoria		

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
golden noble	flippen grauwe	reine hortense	vilvoordse		
goldparmaine	flippen rode	rheinische schattenmorelle	violetten pruim		
goudreinette	flippen valse	ridders	vliermaalse pruim		
goudreinette van blenheim	flippen witte	rotzakken	voyageur		
graafappel	fondante de cuerne	sam	vroege tolse		
gravenstein	fondante de moulins-lille	satin	warwickshire drooper		
gravenstein gaustener	fondante des bois	schaarbeekse krik	washington		
gravensteiner geel	fondante thirriot	schneiders spate knorpelkirsche	wignon		
gravensteiner rood	foppenpeer	semis s.z.	yacima		
grenadier	forelle	sint-antoniusskers	zaailing swerts		
grijze herfstreinette	franse spikkelppeer	skeena	zaailing zevegem		
grijze rabauwen	ganzebekken	sommerset	zoete kwets		
grijze vlaamse renet	ganzenbollen	souvenir d'antoine nomblot			
grijze winterreinette	ganzenbollen (aalt-meldergem)	spijtige duivels			
gris baudet	gendarmen	star			
gris braibant	général leclercq	starking hardy giant			
groninger kroon	général totleben	stella			
groninger pippeling	gieser wildeman	stella compact			
gronsvelder klumpke	glorie van hasselt	summit			
grouwijning	gracienpeer	sumtare			
halve oogstappel	grauwvellen	sunburst			
hauchecorne	groene juffer	sweetheart			
heikoekappel	grosse louise	sylvia			
hoge schaapneus	gulden knoppen	tardive de putte			
hollands glorie	haveroogstpeer	tempurii			
hondekop	herenpeer	tempurii			
honingzoet	herselosse	tôt et tard			
idared	honingpeer	troswalse			
impérial	honingpeer (hoenderingen)	udense spaanse			

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
ingrid marie	houtpeer	varikse zwarte			
jacob fischer	hughe's victoria	viola			
jacques lebel	ijsbout	vittoria			
james grieve	jeanne d'arc	vleeskers			
james grieve rode	jeffespeer	vroege van gelmen			
jan steen	jodenpeer	vroege van werder			
jonagold	joséphine de malines	vroegste der markt			
jonagored	jules d'airolles	waterkriek			
jonared	jut	wijnkers			
jonathan	kaneelpeer	wimmertingse bigareau			
jonathan rood	kerkhofpeer	witbuiken			
joorecies	kleipeer	witte van alken			
joseph musch	klispeer	zwarte zittaert			
kalvijn	klomppeer				
kaneelappel	klotjespeer				
kanting	knotspeer				
kaprijkse bellefleur	koningspeer				
karmijn de sonnaville	koolstok				
kasteelappel	korsoneipeer				
kasteleyn	kortbijter				
kattekop	korte stelen				
keiing groene	kraaipeer				
keiing rode	kraaipeer (sleidinge-waarschoot)				
keizer alexander	kraanpeer				
keuleman	krauspeer				
keuleman dubbel	kriekpeer				
keuleman rood	kriekpeer bruine				
kiliaan	kriekpeer dubbele				
king russet	kriekpeer groene				

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
koekappel	kriekpeer witte				
kortbijter	kriekpeer zepperse				
kruisappel	krijgse				
la paix	kruidenierspeer				
landsberger reinette	kweeper (alle rassen)				
lange tootappel	lange stelen				
late rode	le lectier				
laxton's superb	légipont				
lemoenappel	louise bonne d'avranche				
lemon pippin	maagdenpeer				
lombartscalville	maaspeer				
london pippin	maaspeer (crijse, krijgse)				
lord lambourne	madame bonnefond				
luitenant generaal biebuyck	madame fravre				
luntersche present	madame verté				
lunterse pippeling	mahieupeer				
madame delvoi	maidenpeer				
madame macors	marguéríte marillat				
marbrée de hert	marie louise				
marbrée de watervliet	marie louise duquesne				
margrater reinette	meelpeer				
marie doudou	michielspeer				
marie joseph d'othée	minister dr. lucius				
marseigna	munsterbirne				
mavac	muurpeer				
meekersappel	nec plus meurís				
meersman	noordhollandse suikerpeer				
melkappel	notaire lepin				
melrose	nouveau poiteau				

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
mere de menage	nouvelle fulvie				
mère de ménage	olivier de serres				
mutsu	o.l.v.-peer				
normandie blanc	oogstpeer				
notarisappel	oranjepeer				
notarisappel rode	panachée				
ontario	passe colmar				
oogstappel	passe crassane				
oost sterrebintjes	pastorale				
oranje reinette	paterspeer				
oranjezoet	peer thijssen				
orleans reinette	pépin de bovelingen				
otava	pirus				
oude wijven	pistoolpeer				
panappel	plovine				
paradijsappel	poire à cote d'or				
pareining	poire de pâques				
pastoorappel	poire de spy				
pater van den elsen	pompeer				
peasgood non such	pondspeer				
peerappel	potesoyen				
peet baron	précoce de trévoux				
peperappel	président drouard				
pepin d'or	proosten vroege				
perzikrode zomerappel	prosten				
pinova	putpeer				
pladei	ratioenen				
pomme d'api	rijnpeer				
pomme d'api étoilée	rode anjou				

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
pomme de rose	roem van althena				
pomme de rosea	roosjespeer				
pomme d'or	saint mathieu				
pomme du verger	saint remy				
pomme duchêne	schoenmakerspeer				
pomme framboise	seigneur esperen				
pomme henri	sint michielspeer				
pomme jerusalem	sleidingse keizerin				
pomme victor	sletzing				
pommische (dubbele)	smetspeer				
pommische (enkele)	smoutpeer				
pondappel	soldat laboureur				
poorting	souvenir de jules guindon				
posson	souvenir du congres				
posson gaillard	spikkelpeer (franse)				
posson groene	spineelpeer				
posson rode	steenpeer				
précoce de wirwignes	st-germain d'hiver				
present van engeland	st-nicolaaspeer				
present van holland	stoofpeer				
président defays-dumonceau	straatpeer				
président gaudy	straatpeer (limburg)				
president roulin	suikerpeer (sleidinge-waarschoot)				
president van dievoet	supertrévoux				
priam	suzette de bavay				
princesse noble	tafelpeer (limb)				
purpurroter cousinot	tesselaar				
queen cox	tonpeertje				
rabaen	triomphe de jodoigne				

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
rabau	triomphe de vienne				
radoux	trosjespeer				
rambo	urbanist				
rambour d'automne	valse clapp's				
rambour d'été	valse flip				
rambour d'hiver	valse triomphe de jodoigne				
rambour mortier	van marum				
rambour papeleu	vauquelin				
rammelaar	vereertbrugghen				
rayka	vijgepeer				
reine des reinettes	waassche langsteel				
reine des reinettes - rood	waterzakken late				
reinette	waterzakken vroege				
reinette à la reine	williams' bon chretien				
reinette bakker parmentier	williams' bon chretien - rood				
reinette baumann	williams' duchess				
reinette blanche	winterkeizerin				
reinette burchardt	winternelis				
reinette clochard	winterrietpeer				
reinette coulon	witte kozijn				
reinette d'angleterre	witteken				
reinette d'armorique	zandsmoutpeer				
reinette de blenheim	zepperse keizerin				
reinette de bristol	zoete brederode				
reinette de caux	zoeteman				
reinette de champagne	zomerkeizerin (witte)				
reinette de chênée	zomerrietpeer				
reinette de france	zwijndrechtse wijnpeer				
reinette de france - rode					

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
reINETte de fugélan					
reINETte de furnes					
reINETte de geer					
reINETte de limbourg					
reINETte de pitteurs					
reINETte de wattripont					
reINETte de zandvliet					
reINETte delporte					
reINETte des flandres					
reINETte descordre					
reINETte d'espagne					
reINETte dewaleffe					
reINETte dorée					
reINETte d'orléans					
reINETte du canada					
reINETte du canada blanche					
reINETte du canada grise					
reINETte evagil					
reINETte grise					
reINETte grise de furnes					
reINETte grise de saintogne					
reINETte hermans					
reINETte hernaut					
reINETte lecrenier					
reINETte parmentier					
reINETte parmentier x cox					
reINETte sans pareille					
reINETte van ekenstein					
reINETte von zuccalmaglio					

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
reINETte vurenveld					
remo					
renora					
rewena					
rode bonheider					
rode boskoop					
rode koolappel					
rode tulpappel					
rode walschaert					
roem van noorderloos					
roem van vlaanderen					
roquet de bretagne					
roter berlepsch					
roter eisenapfel					
roter eiserapfel					
royen					
rozenblaadje					
rubensappel					
rubinola					
ruisschaard					
santana					
schaapneus					
schellinkhout					
schimmerts rozeblaadje					
schone van boskoop					
schöner van nordhausen					
septemberrood					
sevenummer striepke					
severin's striepke					

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
seylena					
siberische glasappel					
signe tillisch					
sint bernardappel					
sletsing					
smeedsappel					
snelappel					
speeckaert					
spyon					
stark's earliest					
sterappel					
sterappel (dubbele)					
streepappel					
streepjesappel					
strepeling					
striepke					
stropneuzen					
suntan					
superman					
superman rood					
tarweappel					
the queen					
topaz					
tradika					
transparante blanche					
transparante jaune					
transparente de croncels					
trezeke meyers					
tydemans early worchester					

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
van doveren's reinette					
verdin d'automne					
veurenaar					
veurnse reinet					
vlaamsche schijveling					
vondeling lovendegem					
walschaert rode					
walschaert witte					
warner's king					
weldragende					
wijdogen					
wijning rode					
wijning winter					
wijning witte					
wijning zomer					
winston					
winston rood					
winterbanana					
wintercitroenen					
zabergau reinette					
zagerijappel					
zigeunerin					
zijden hemdje					
zilverling					
zoete appel					
zoete bellefleur					
zoete bloemee					
zoete champagner					
zoete compet					

APPEL (10m x 10m)	PEER (8m x 8m)	KERS (12m x 12m)	PRUIM (7m x 7m)	NECTARINE (7m x 7m)	PERZIK (7m x 7m)
zoete ermgaard					
zoete grauwe reinette					
zoete kroon					
zoete pippeling					
zoete rode ossekop					
zoete roemeling					
zoete van brabant					
zoete veen					
zoete winterparadijs					
zoeting					
zomercitroenen					
zure kannetje					
zure paradijs					

